

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

**Příprava obce na řešení mimořádných událostí
a krizových situací**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program: **OCHRANA OBYVATELSTVA**

Autor: Dominik Máška

Vedoucí práce: Ing. Jiří Hruška

České Budějovice 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem „Příprava obce na řešení mimořádných událostí a krizových situací“ jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 3. 5. 2022

.....

Dominik Máška

Poděkování

Rád bych poděkoval svému vedoucímu bakalářské práce Ing. Jiřímu Hruškovi za odborné vedení práce, poskytnutí nezbytných materiálů, trpělivost a vyčleněný čas. Dále bych chtěl poděkovat obcím za jejich čas a vstřícnost při vyplňování dotazníků, a všem, kteří mě podporovali a s prací pomohli.

Příprava obce na řešení mimořádných událostí a krizových situací

Abstrakt

Cílem bakalářské práce je analyzovat zabezpečení připravenosti starostů a orgánů obcí na řešení mimořádných událostí a krizových situací.

Teoretická část bakalářské práce se zaměřuje na rozbor příslušných odborných literatur a legislativy, která úzce souvisí s povinnostmi starosty obce a orgánů obce v oblasti přípravy a řešení mimořádných událostí a krizových situací v obci. Důraz je kladen především na povinnosti orgánů obce v oblasti ochrany obyvatelstva a zákony s nimi souvisejícími. Spolu s přípravou a řešením mimořádných událostí nebo krizových situací se setkáváme s pojmy, kdy jejich správné a jednotné chápání je důležité k adekvátnímu přístupu ke vzniklé mimořádné události a aplikaci připravených opatření. Teoretická část bakalářské práce se z tohoto důvodu, mimo jiné, soustředí i na tyto pojmy a opatření.

K praktické části bakalářské práce je zvolena hypotéza „*Starostové a orgány obcí jsou připraveny na řešení mimořádných událostí a krizových situací s rozdílnou úrovní.*“

K vyvrácení nebo potvrzení hypotézy byly zpracovány data z 52 dotazníků, vyplněnými starosty obce nebo jinými kompetentními osobami zaměřenými na danou problematiku. Dotazníkové šetření bylo zpracováno na základě výsledků dotazníků, které byly zaslány na obce nacházející se na území České republiky.

Výsledky zpracovaných dotazníků ukazují, že s ohledem na možná ohrožení obce a na počet obyvatel v obci je připravenost obce na řešení mimořádných událostí a krizových situací rozdílná a hypotéza je potvrzena.

Klíčová slova

obec; mimořádná událost; krizová situace, připravenost

Preparation of the municipality for solving emergencies and crisis situations

Abstract

The aim of the bachelor thesis is to analyse the preparedness of mayors and municipal authorities to deal with emergencies and crisis situations.

The theoretical part of the bachelor thesis focuses on the analysis of relevant literature and legislation, which is closely related to the duties of the mayor and municipal authorities in the field of preparation and management of emergencies and crisis situations in the municipality. The emphasis is mainly on the obligations of municipal authorities in the field of public protection and related laws. Along with the preparation and management of emergencies or crisis situations, we encounter concepts where their correct and uniform understanding is important for an adequate approach to the emergency and the application of prepared measures. For this reason, the theoretical part of the bachelor thesis focuses, among other things, on these concepts and measures.

For the practical part of the bachelor thesis the hypothesis "Mayors and municipal authorities are prepared to deal with emergencies and crisis situations with different levels of preparedness" is chosen. In order to refute or confirm the hypothesis, data from 52 questionnaires filled in by municipal mayors or other competent persons focused on the issue were processed. The survey was based on the results of questionnaires sent to municipalities located in the Czech Republic.

The results of the questionnaires show that with regard to the possible threats to the municipality and the number of inhabitants in the municipality, the preparedness of the municipality for dealing with emergencies and crisis situations varies and the hypothesis is confirmed.

Key words

municipality; emergencies; crisis situation, preparedness

OBSAH

Úvod.....	7
1 Teoretická část.....	9
1.1 Vymezení pojmů	9
1.1.1 Mimořádná událost	9
1.1.2 Krizová situace	10
1.1.3 Ohrožení, nebezpečí, riziko a hrozba.....	11
1.2 Obec a orgány obce	15
1.3 Právní normy vymezující povinnosti a odpovědnosti orgánů obce při přípravě a řešení mimořádných událostí a krizových situací	18
1.3.1 Zákon č. 239/2000 Sb. Zákon o integrovaném záchranném systému	18
1.3.2 Zákon č. 240/2000 Sb. Zákon o krizovém řízení.....	19
1.3.3 Zákon č. 133/1985 Sb. Zákon o požární ochraně	19
1.3.4 Zákon č. 254/2001 Sb. Zákon o vodách	20
1.4 Příprava a řešení mimořádných událostí v obci	21
1.4.1 Úkoly orgánů obce při mimořádné události	21
1.4.2 Úkoly orgánů obce při krizové situaci.....	22
1.5 Opatření k zajištění připravenosti obce na řešení mimořádných událostí a krizových situací	26
2 Cíl práce a hypotézy	31
2.1 Cíl práce	31
2.2 Hypotézy	31
3 Operacionalizace pojmů	32
4 Metodika.....	33
5 Výsledky.....	34
5.1 Výsledky dotazníkového šetření vyobrazené v grafech.....	34
5.2 Tabulkové porovnání hodnot dotazníků v určitých kritériích.....	49

6	Diskuze	51
7	Závěr.....	56
8	Seznam informačních zdrojů.....	58
9	Seznam příloh.....	62
10	Seznam obrázků a tabulek	68
11	Seznam zkratek	69

Úvod

Příprava na vznik mimořádné události (dále jen „MU“) nebo krizové situace (dále jen „KS“) je nezbytnou součástí všech úrovní výkonu státní správy i samosprávy. Tato příprava se vztahuje v menším či větším měřítku ke každému z nás, jelikož ani samotní civilní obyvatelé by neměli zůstat neinformováni o tom, jaké nebezpečí jim hrozí a jak se v případě vzniku MU nebo KS chovat. Seznámení obyvatel obce s charakterem možného ohrožení, s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi, ochranou obyvatelstva či krizovými opatřeními a jejich provádění má za povinnost obecní úřad.

Právní stránka přípravy obce na řešení MU a KS je dostatečná a srozumitelná. Jedná se ovšem o mnoho nesnadných úkolů, stanovených převážně starostovi obce a obecnímu úřadu a jsou nezdůdky opomíjeny. Orgány obce mohou vykonávání těchto úkolů snadno a nezájměně podceňovat. Důvodů je mnoho a jsou spojovány například s časovým vytížením, nedostatečnými znalostmi až s lokální minimální četností vzniků MU a KS. V nedávné době, při tornádu na jižní Moravě, jsme byli přesvědčeni, že mohou nepředpověditelně nastat události v obci, které ohrožují životy a zdraví lidí, majetek nebo životní prostředí. Ať už se jedná o mimořádnou událost menšího rozsahu či krizovou situaci, obec by měla být připravena a pokud to situace vyžaduje, umět bezprostředně reagovat za účelem co nejrychlejší a nejúčelnější ochrany obyvatelstva.

Za účelem řešení vzniku MU a KS mohou starosta obce a orgány obce využívat patřičné zpracované dokumentace, které by měly být aktuální a zaměřeny na konkrétní možná ohrožení obce. Vhodnou dokumentací je pak krizová dokumentace obce či obdobné, které usnadňují především starostovi obce zvládnout své pravomoci, odpovědnosti, úkoly, opatření a postupy řešení nastalé situace. Pro své zdokonalování znalostí se může starosta obce účastnit pravidelných školení v oblastech ochrany obyvatelstva, krizového řízení, civilní nouzové připravenosti a dalších.

Na možná ohrožení obce by měly být obce připraveny dle vyhodnocené analýzy rizik do určité míry rozlišně, a to v závislosti na geografických, demografických a jiných údajích. Samotná příprava obce na řešení MU a KS by se však neměla významně mezi obcemi lišit a měla by v dostatečné míře dbát na ochranu životů a zdraví lidí, majetku a životního prostředí.

1 Teoretická část

1.1 Vymezení pojmů

1.1.1 Mimořádná událost

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů definuje (dále jen „zákon o IZS“) mimořádnou událost jako *škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.* (Zákon č. 239/2000 Sb.)

Jde tedy o jakékoli ohrožení, či poškození života a zdraví člověka, ohrožení, poškození, ničení a devastaci prvků kritické infrastruktury, majetku a životního prostředí. Velmi důležitá je podmínka současného provedení záchranných a likvidačních prací. Pokud nejsou nasazeny složky integrovaného záchranného systému nejedná se o mimořádnou událost.

Mezi základní složky integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“) řadíme Hasičský záchranný sbor České republiky, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, poskytovatele zdravotnické záchranné služby a Policii České republiky. Dále jsou zde ostatní složky IZS, které při záchranných a likvidačních pracích poskytují plánovanou pomoc na vyžádání. (Zákon č. 239/2000 Sb.)

Pro zmenšení dopadů mimořádných událostí, nebo jejich zabránění, společnost lidí v různých etapách vývoje budovala a stále buduje své obranné i ochranné systémy. Tyto systémy se dají nazvat právem na život, ochranu zdraví, majetek a přijatelné životní prostředí. V dnešní době jsou zakotveny v Ústavě České republiky a Listině lidských práv a svobod. Při většině mimořádných událostí stačí k jejich vyřešení jednotlivé záchranné, bezpečnostní nebo havarijní služby. Nezřídka bývají však tyto události významnějšího rozsahu a charakteru, a proto pro provádění záchranných a likvidačních prací je zapotřebí více složek IZS najednou, více sil a prostředků. Při společném koordinovaném zásahu těchto složek je v České republice používán pojem IZS. (Šenovský et al., 2007)

Podle podstaty mimořádných událostí je lze rozdělit do tří základních skupin. První skupinou jsou mimořádné události vyvolané přírodními silami. Takové síly vznikají

změnami nahromaděné energie uvnitř i na povrchu Země. Patří mezi ně například vulkanické činnosti, sesuvy půdy, seismické aktivity, ale i kosmické katastrofy. Další skupina se nazývá antropogenní. Zahrnuje mimořádné události způsobené činností člověka. Lze je dále dělit na odvětví technogenní, kam řadíme technické nebo dopravní původy, a environmentální. Technogenní podstata MU má ve větší míře příčinu vzniku v selhání lidského činitele nebo techniky. Do odvětví environmentální podstaty spadají hlavně požáry, výbuchy, úniky jedovatých látek a další. Poslední skupinou jsou kombinované mimořádné události. Tato oblast má podskupiny přírodních mimořádných událostí, způsobených činností člověka, a technogenních mimořádných událostí, vyvolaných stupňováním přírodních jevů. (Šenovský et al., 2007)

1.1.2 Krizová situace

V případě, že mimořádná událost překročí meze stanovené zákonem o IZS, a již nestačí jím daná zmocnění veliteli zásahu a možnostem nasazených sil a prostředků, řešení mimořádné události přebírá orgán krizového řízení, na jehož žádost může hejtman vyhlásit jeden z krizových stavů. V takovém případě se z mimořádné události stává krizová situace a orgánům řešícím událost se zvyšují pravomoci dané zákonem č. 240/2000 Sb. zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) (dále jen „krizový zákon“). (Šenovský et al., 2007)

Krizovou situací je podle krizového zákona *mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu*. (Zákon č. 240/2000 Sb.)

Pro důvod vyhlášení krizového stavu je zapotřebí, aby nastalo takové ohrožení, které může způsobit, či již způsobilo zánik částí systému nebo systému jako celku a zároveň orgány řešící tuto událost nejsou v daném čase schopny dostat mimořádnou událost pod kontrolu. Jako krizová situace nemusí být vyhodnocena taková událost, i přes charakter většího ohrožení, která je z časového hlediska vzdálená. V takovém případě je ovšem nutné zaměřit se na opatření, zamezující pravděpodobného vzniku krizové situace. (Horák et al., 2004)

Velkým rozdílem mezi řešením mimořádných událostí podle zákona o IZS a krizového zákona jsou kompetence orgánů a dotčené orgány. Při vyhlášení krizového stavu nabývají státní orgány a orgány územních samosprávných celků významných

pravomocí. V rámci krizového řízení jsou zde vyjmenovány takzvané orgány krizového řízení, mezi které spadá vláda, ministerstva a jiné ústřední správní úřady, Česká národní banka, orgány kraje, orgány obce s rozšířenou působností a orgány obce, které plně odpovídají za řešení krizové situace. (Bříza et al., 2014)

Protože krizový management je značně rozsáhlý a složitý, objevují se i jiná rozdělení zvláště, pokud se nejedná jen o MU nebo KS. Starosta obce a orgány obce musí v řadě případů řešit i jiné negativní jevy, události, procesy a činnosti, které nesplňují kritéria MU nebo KS, a přesto je nezbytné řešení z úrovně obce. Typickým příkladem jsou výpadky dodávek elektrické energie, dodávek pitné vody, či epidemie.

1.1.3 Ohrožení, nebezpečí, riziko a hrozba

Slovník spisovného jazyka českého definuje význam „nebezpečí“ jako pravděpodobnost, či možnost nějakého neštěstí, škody a podobně. Riziko je definováno jako nebezpečí škody, poškození nebo nezdaru při podnikání něčeho. Z uvedeného vyplývá, že riziko představuje synonymum výrazu nebezpečí. Naproti tomu je pojem "hrozba" vymezen jako hroživá blízkost něčeho zlého. Přestože se tato definice od předešlých liší, je možné se domnívat, že také "hrozba" představuje synonymum rizika a nebezpečí. Lze ji pomocí těchto výrazů definovat. Hrozba představuje vysoké riziko, velké nebezpečí něčeho zlého. Rozdíl mezi hrozbou a rizikem/nebezpečím není pouze kvantitativní, ale hrozba je bezprostřední riziko/nebezpečí, které bude omezovat, ohrožovat, ničit a devastovat. (Slovník spisovného jazyka českého, 2011)

Vzhledem k tomu, že Česká republika je začleněna do evropských bezpečnostních struktur, měla by využít pojmy riziko, hrozba, nebezpečí tak, jak používají státy západní Evropy. Bohužel ani z těchto zdrojů nelze najít jednoznačnou odpověď.

Terminologie prochází svým vývojem a může se měnit. Správně problém, či jev pojmenovat v souvislosti se schopností u výrazů dříve vytvořených pochopit jejich novodobý význam je nezbytné nejen v krizovém managementu. Osobně se domnívám, že odpověď bychom měli hledat nejen ve vlastním významu slov, ale také v činnosti, kterou bychom měli realizovat v případě, že skutečně vlivem negativního jevu, události, procesu nebo činnosti může dojít k ohrožení zdraví, života, ničení majetku a životního prostředí.

Ohrožení

Podle Gilberta Whita je ohrožení určováno sedmi parametry, kterými jsou velikost ohrožení, časové rozpětí, rozsah na území, rychlost vzniku, časové intervaly a prostorový rozprostření. Jedná se tedy o časovou a prostorovou pravděpodobnost vzniku nebezpečné události o specifické velikosti a intenzitě. (Blahůt et al., 2011)

Ohrožení může také vyjadřovat potenciál pohromy působit negativními vlivy na chráněné zájmy v určitém místě. V tomto případě je ohrožení možné vyjádřit jako míru nebezpečí spjatou s danou pohromou. Při plánování se pak často vyskytuje pojem stoletá pohroma neboli pohroma, u které se počítá s výskytem jednou za sto let nebo s periodou návratu sto let. (Procházková, 2011)

Pojem ohrožení se hojně používá v rámci odborných i laických diskusí. Ne vždy se však i odborníci shodnou. Často bývají pojmy, ohrožení, nebezpečí, riziko a hrozby používány nesprávně. Pojem „ohrožení“ bychom měli chápat jako stupeň nebezpečí, rizika, nebo hrozby. Je to pojem používaný pro určení velikosti nebezpečí, rizika, nebo k popsání působení negativních jevů, událostí, procesů a činností. Ohrožení má tedy potenciál různou silou působit škody, ztráty a újmy. Stupnice ohrožení vypadá následovně:

1. stupeň – omezení
2. stupeň – ohrožení
3. stupeň – poškození
4. stupeň – ničení
5. stupeň – devastace
6. stupeň – likvidace, zánik (Rizika a hrozby, 2014)

Nebezpečí

Nebezpečí lze představit jako jev s možností způsobení ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí. Lze mluvit o potenciálu způsobení škody nebo také o vlastnosti zdroje v případě, kdy nebezpečí z tohoto zdroje vychází. Tím může být například podnik skladující nebezpečnou látku. Mimořádná událost je pak nebezpečí aktivované. (Mapování rizik, 2010)

Nebezpečí je vrozená vlastnost látky, jevu, děje či faktoru a má schopnost vyvolat nepředpověditelný negativní vliv. Lze jej také označit jako latentní vlastnost objektu. Mezi tyto objekty je nutno zahrnout všechna technická zařízení, materiály a látky, organizaci práce a jiné činnosti s potenciálem ohrozit zdraví a životy lidí, majetek nebo životní prostředí. Projev nebezpečí nastává tehdy, pokud je subjekt vystaven jeho vlivu. Pojem nebezpečí má stejný význam jako zdroj rizika. (Analýza nebezpečí a rizik, 2016)

Riziko

Riziko představuje určitou nejistotu. Zastává také možnost vzniku události, která může a nemusí nastat. Vznik události má tedy jistou matematickou naději. Výsledek události je pak odlišný od předpokládaného cíle. (Horák et al, 2004)

Pro rozlišení významnosti rizika je důležitá takzvaná identifikace rizika, která je potřebná při plánování protiopatření a stanovuje přehled závažnosti určitých složek rizika. S identifikací rizika se pojí pojem kategorizace rizika, představující co nejvíce obecné a podstatné seznámení s vlastnostmi, důsledky rizika a průběhem doprovodných jevů, mající schopnost ovlivnit účinnost a důležitost rizika. Obsahem kategorizace rizik je třídění rizik například z hlediska příčin vzniku, kterými mohou být vojenské, nevojenské a další. Druhou oblastí třídění může být například stanovení možných ztrát a vlivu na člověka, zahrnující pohromy, katastrofy, havárie a jiné. Specifikace kategorií rizik pak probíhá od obecných charakteristik až po konkrétní vyskytující se odraz ve skutečné situaci. Tyto dvě oblasti spolu umožňují předat informaci o významnosti rizik. Z toho vyplývá, jaká musíme přijmout opatření, a u kterých rizik, pro prospěch společnosti a obyvatel. (Horák et al, 2004)

Znát možná rizika nacházející se na daném území či v jiném subjektu je důležité pro jeho způsobilé řízení. Osvědčená metoda vyjádření rizika, u které se již projevila její funkčnost v praxi veřejné správy, je vyjádření rizika formou údaje. Údaj může formou analýzy a hodnocení rizik například zahrnovat, že v určitém úseku, v důsledku pozorované pohromy, zemře deset lidí každých deset let a podobně. (Procházková, 2011)

Pro snížení rizika je třeba dbát na jeho úzkém spojení s finančními náklady, nedostatky znalostí nebo s technickými prostředky. V praxi se pak jedná o snahu stanovit náklady vzniklé při snižování rizika na přijatelnou výši. Z hlediska zachování rozvoje je nutné

využití vědeckých a technických poznatků dostupných v současné době a brát v potaz podmínky ekonomické, sociální a další. (Procházková, 2011)

Lze konstatovat, že se riziko skládá ze dvou základních částí:

- Míry neurčitosti – pravděpodobnost, či možnost, že se riziko bude ohrožovat, ničit a devastovat; míra 0-1
- Velikosti nebezpečí – schopnost ohrožit, ničit, či zničit a devastovat životy, zdraví, majetek, životní prostředí, kulturní hodnoty; míra velikosti velmi malá – malá – střední – vysoká – velmi vysoká (Rizika a hrozby, 2014)

Riziko lze subjektivně, matematicky, statisticky, empiricky, či intuitivně vyhodnotit, při zachování objektivity, jako pravděpodobnou jistotu nebo možnost, že se riziko změní v bezprostředně působící hrozbu. Při tomto hodnocení vždy musíme současně posuzovat míru neurčitosti rizika a velikost jeho nebezpečí. Riziko pro ekonomického manažera znamená pouze vidinu zisku nebo nebezpečí ztráty. Riziko pro krizového manažera znamená problém, který může ohrožit zdraví, životy lidí, životní prostředí, majetek a tedy problém, který musí umět řešit. Je zde patrný profesní, a i společenský zájem. (Rizika a hrozby, 2014)

Velkou výhodou pro krizový management je, že rizika lze řídit. Můžeme je ovlivňovat, částečně nebo ve výjimečných případech úplně eliminovat a můžeme je podle našeho rozhodnutí také uvědoměle přijímat. K ovlivnění možného rizika po vyhodnocení míry neurčitosti a velikosti nebezpečí použijeme riskmanagement nebo jiný systém řízení rizik, vždy ale musíme řešit korekci rizik (snížení pravděpodobnosti vzniku rizika) a preventivní opatření (snížení možných následků). (Rizika a hrozby, 2014)

Hrozba

Hrozba je jev, který má schopnost způsobit újmy a škody na chráněných hodnotách. Tento jev je nezávisle existující, primární, neodvozený, vnější činitel existující nezávisle na vůli člověka. Významnost hrozby udává její přímá úměra k povaze chráněné hodnoty a také do jaké výše je tato hodnota ceněna. Náhodné povahy hrozby způsobují zpravidla hrozby neintencionální, vzniklé přírodními jevy. Do této oblasti lze zařadit například zemětřesení, povodně, vichřice a další. Na opačné straně jsou pak hrozby intencionální nebo také antropogenní. Ty jsou vyvolávány jedinci a jsou

zamýšlené. Příkladem jsou teroristické akce či hrozba ozbrojeným konfliktem. (Mapování rizik, 2010)

Dalším aspektem hrozby je její vyvolávání obav a strachu vystavenému subjektu, kterým může být člověk, stát nebo koalice. Jsou však jevem objektivního charakteru a nemají spojení se zájmy ohroženého. Subjekty, které se potýkají s hrozbou, mohou hrozbu zmírnit či docela eliminovat v případě, že budou přijímat opatření a správně postupovat. Takto lze hrozbu však i vyvolat či umocnit. (Jak vyhodnocovat bezpečnostní..., 2015)

Objekty, subjekty a vazby mezi nimi tvoří systém nebo systémy se svými funkcemi, procesy a jevy. Rizika se vlivem akumulace, či úbytku hmot, sil a energií mohou jejich neřízeným uvolněním, či úbytkem změnit v bezprostředně působící hrozby, které mohou omezovat, ohrožovat, ničit a devastovat.

Hrozba tedy působí vždy v konkrétním prostoru a na konkrétní subjekt, či objekt vždy v konkrétním čase. Nevzniká nahodile, ale vždy v důsledku nějaké příčiny a za určitých, typických podmínek. Působí na objekty, subjekty, funkce, činnosti a systémy. Probíhá s různou intenzitou a s konkrétními následky. Je nutné konstatovat, že bezprostřední působení hrozby způsobuje vznik mimořádných událostí a krizových situací. (Rizika a hrozby, 2014)

1.2 Obec a orgány obce

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) (dále jen „zákon o obcích“) mimo jiné vymezuje pojem obec, její postavení a její území. Stanoví přenesenou a samostatnou působnost obce a orgánů obce pro její výkon. (Zákon č. 128/2000 Sb.)

Obec

Obec lze definovat jako samostatný právní subjekt a základní správní celek, jenž je elementárním článkem územní samosprávy, držitelem veřejné moci a má svá práva i povinnosti. Vykonává tedy funkci samosprávních i státních. Samospráva obce je vykonávána skrze zvolené orgány obce, záležitosti obce a záležitosti občanů obce. Funkce státní správy je vykonávána s přenesenou působností a je vymezena zákonem o obcích. Obec reprezentuje veřejný i občanský zájem. Mezi charakteristické znaky obce patří její území, název, občané a samosprávních funkce. (Káňa, 2007)

V územních plánech obce lze nalézt vyobrazeny katastrální území, na které se obec rozkládá. Obec je tedy územní celek a může mít i více katastrálních území najednou. Území obce je možno dále rozdělit na intravilán a extravilán. Intravilán označuje vnitřní část obce, která je specifická větší hodnotou pozemků a zabydlenou oblastí určenou k obývání. Extravilán je část obce vnější složená z pozemků, zemědělské půdy nebo lesů. (Káňa, 2007)

Zastupitelstvo obce

Nejvyšší orgán obce v samostatné působnosti je zastupitelstvo obce. Jeho pravomoci jsou nejčastěji uplatňovány v záležitostech zájmů občanů a obce. Pro uspokojení zájmu jsou zastupitelstvem přijímané obecně závazné vyhlášky jako právní předpisy obce v samostatné působnosti. Rozhodnutí stanovená zastupitelstvem jsou uskutečňována radou obcí, která je orgánem výkonným. Rozsáhlá působnost zastupitelstva je dána zákonem o obcích. Má dále možnost rozšířit tuto působnost i mimo zákon, pokud však nezasahuje do záležitostí vyhrazených zákonem rady obce. (Slánská, 2016)

Stanovení počtu členů zastupitelstva se liší dle počtu obyvatel obce a rozlohy územního obvodu. Například u malých obcí, které mají počet obyvatel do 500, je rozsah členů v zastupitelstvu mezi 5 a 15 členy. S přibývajícím počtem obyvatel a větší rozlohou území je zároveň přihlíženo k vyššímu počtu členů zastupitelstva obce. (Zákon č. 128/2000 Sb.)

Mezi úkoly zastupitelstva obce, vyplývající ze zákona o obcích, patří například schvalování programu rozvoje obce, schvalování rozpočtu obce, vydávání obecně závazných vyhlášek obce a další. (Zákon č. 128/2000 Sb.)

Rada obce

Dalším orgánem obce je obecní rada, která je podřízena zastupitelstvu obce. Rada obce je složena z lichého počtu maximálně třetiny celkového počtu členů zastupitelstva. Její jednání jsou neveřejná. (Káňa, 2007)

Stanoví-li tak zákon, je radě obce povoleno rozhodovat v oblasti přenesené působnosti. V oblasti samostatné působnosti je orgánem výkonným, svými činnostmi odpovídajícím zastupitelstvu obce. Členem rady obce je starosta, místostarosta či místostarostové

a členové voleni ze zastupitelstva obce. Je-li v zastupitelstvu obce méně než 15 členů, rada obce se nevolí. (Zákon č. 128/2000 Sb.)

Úkolem obecní rady stanoveným zákonem o obcích je například vydávat nařízení obce, kontrolovat plnění úkolů obecním úřadem a komisemi v oblasti samostatné působnosti obce, zřizovat a zrušovat komise rady obce a další. (Zákon č. 128/2000 Sb.)

Starosta obce

Starosta obce je z řad zastupitelstva obce volen jeho členy a za své činnosti zastupitelstvu odpovídá. Zastupuje obec navenek. Zabezpečení určitých úkolů může přenechat jednomu či více místostarostům, pokud tak zastupitelstvo obce rozhodne. (Holeček et al, 2009)

Zasedání zastupitelstva obce a rady obce svolává a zpravidla i řídí starosta obce. Dle zákona o obcích starosta mimo jiné rozhoduje o věcech v samostatné působnosti obce, které jsou mu pověřené obecní radou. Odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce, za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce a další. (Zákon č. 128/2000 Sb.)

Obecní úřad

V čele obecního úřadu stojí starosta obce. Dalším členem je místostarosta či místostarostové, tajemník, pokud je zřízen, a zaměstnanci obce začlenění do obecního úřadu. Tito zaměstnanci jsou zařazeni do odborů a oddělení v konkrétních sekcích činnosti obecního úřadu, které má obecní úřad pravomoc zřizovat. V činnosti zařazené do samostatné působnosti obce provádí úkoly, které mu byly uděleny zastupitelstvem obce a radou obce. V přenesené působnosti obecní úřad vykonává povinnosti přidělené zákonem o obcích. (Zákon č. 128/2000 Sb.)

Výbory

Výbory mohou být zřízeny jako iniciativní a kontrolní orgány zastupitelstvem obce. Zastupitelstvu obce poskytují své návrhy a stanoviska a plní úkoly, které jim byly stanoveny. Výbory finanční a kontrolní jsou zřízeny vždy. Počet členů výboru je lichý a scházejí se dle potřeby. Zastupitelstvo obce může také zřizovat pro části obce osadní výbory, které pro svou část obce mohou předkládat návrhy zastupitelstvu, radě

a výborům obce, vyjadřovat se k návrhům nebo se vyjadřovat k připomínkám, předkládanými občany obce. (Zákon č. 128/2000 Sb.)

Komise

Komise mohou být zřízeny radou obce jako její iniciativní a poradní orgány. Radě obce předkládají stanoviska a náměty. Na úseku přenesené působnosti je komise orgánem výkonným a zodpovídá za své činnosti ve svěřené oblasti starostovi obce. Za činnosti v samostatné působnosti je odpovědna radě obce. (Zákon č. 128/2000 Sb.)

V rámci oblasti krizového řízení bývá na obci zřízena povodňová komise obce podle zákona č. 254/2001 Sb., o vodách, ale jen v případě, že obec ohrožuje vodní tok. (Zákon č. 254/2001 Sb.)

1.3 Právní normy vymezující povinnosti a odpovědnosti orgánů obce při přípravě a řešení mimořádných událostí a krizových situací

1.3.1 Zákon č. 239/2000 Sb. Zákon o integrovaném záchranném systému

Zákon o IZS vymezuje integrovaný záchranný systém, stanoví složky integrovaného záchranného systému a jejich působnost, pokud tak nestanoví zvláštní právní předpis, působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu (Zákon č. 239/2000 Sb.)

Orgány obce zabezpečují připravenost obce na mimořádné události, podílejí se na ochraně obyvatelstva a na provádění záchranných a likvidačních prací. Zákon o IZS stanovuje úkoly především starostovi obce a obecnímu úřadu a jsou vykonávány v přenesené působnosti výkonu státní správy. (Šenovský et al., 2007)

Úkoly obecního úřadu jsou při koordinaci záchranných a likvidačních prací značně omezené a jejich kompetence se vztahuje zejména na ochranu obyvatelstva v obci. Obecní úřad i starosta obce spolupracují s velitelem zásahu, který je může požádat o spolupráci při mimořádných událostech v souvislostech s ochranou obyvatelstva. (Šenovský et al., 2007)

1.3.2 *Zákon č. 240/2000 Sb. Zákon o krizovém řízení*

Krizový zákon stanoví *působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením, a při jejich řešení a při ochraně kritické infrastruktury odpovědnost za porušení těchto povinností.* (Zákon č. 240/2000 Sb.)

Krizový zákon značně rozšiřuje kompetence státním orgánům i orgánům územních samosprávných celků. Pro přípravu a řešení krizových situací vymezuje práva a povinnosti právnických a fyzických osob. Značnému významu v krizovém zákonu dostávají takzvané orgány krizového řízení, mezi které spadá vláda, ministerstva a jiné ústřední správní úřady, Česká národní banka, orgány kraje a další orgány s působností na území kraje, orgány obce s rozšířenou působností a také orgány obce. Pro orgány obce je v krizovém zákonu stanoveno postavení starosty obce a obecního úřadu. Ostatní orgány obce se vedle těchto orgánů na přípravě a řešení krizových situací podílejí. (Bříza et al., 2014)

1.3.3 *Zákon č. 133/1985 Sb. Zákon o požární ochraně*

Zákon stanovuje postavení a působnosti, mimo jiné, orgánům státní správy a samosprávy na úseku požární ochrany. Povinnostmi, které zákon stanovuje, vytváří podmínky pro efektivní ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry, a zároveň pro poskytování pomoci při mimořádných událostech. Obci a obecnímu úřadu zákon udává povinnosti na úseku požární ochrany především v souvislosti s jednotkou sboru dobrovolných hasičů obce (dále jen „jednotka SDHO“). (Zákon č. 133/1985 Sb.)

Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce

V rámci samostatné působnosti obce má obec povinnost zřídit jednotku SDHO, která je zpravidla organizační složkou obce bez právní subjektivity. Obce s místními částmi mohou mít více jednotek SDHO. Službu v jednotce vykonávají obcí určení členové, kteří nemusí být v pracovně právním vztahu k obci, mohou však mít s obcí smlouvu o činnosti v jednotce. Lze také vykonávat službu jako svoje zaměstnání v souladu s pracovně právním vztahem, smlouvou o pracovní činnosti nebo dohodou o provedení práce. Služba v jednotce je vykonávána dobrovolně a činnost jejích členů se považuje

za výkon občanské povinnosti s účelem prospěchu druhých lidí a prostředí. (Bříza et al., 2014)

Obec má ve vztahu ke zřízené jednotce SDHO mnoho povinností. Poskytuje členům jednotky odměny za hašení požárů a záchranné práce při mimořádných událostech, udržuje akceschopnost jednotky SDHO, zabezpečuje odbornou přípravu jejích členů, jakožto i materiální a finanční potřeby jednotky, a další úkoly dle zákona č. 133/1985 Sb. o požární ochraně. (Zákon č. 133/1985 Sb.)

Jednotka SDHO se rozděluje dle operační působnosti do kategorií jednotek požární ochrany II, III a V. Rozdělují se na jednotky s územní působností a místní, tedy zda mohou či nemohou zasahovat i mimo území svého zřizovatele, a zda členové vykonávají službu v jednotce dobrovolně či v rámci povolání.

- JPO II – členové vykonávající službu jako své hlavní nebo vedlejší povolání; s územní působností
- JPO III – členové vykonávající službu dobrovolně; s územní působností
- JPO V – členové vykonávající službu dobrovolně; s místní působností (Bříza et al., 2014)

1.3.4 Zákon č. 254/2001 Sb. Zákon o vodách

Účel zákona č. 254/2000 Sb. o vodách spočívá v postavení a významu vody jako složky životního prostředí, a to nejen vody, která slouží pro uspokojování základních životních potřeb lidí a hospodářských aktivit, ale také vody ohrožující životy a majetek. Velká část zákona se soustředí na ochranu před povodněmi neboli činnostmi a opatřeními k prevenci a překonání povodňového rizika v ohroženém území. Tato ochrana se uskutečňuje systematickou prevencí a operativními opatřeními, která jsou zabezpečována skrze povodňové plány, případně krizové plány v době vyhlášení krizového stavu. Značnou část povinností zákon připisuje povodňovým orgánům obce. (Zákon č. 254/2001 Sb.)

Povodňové orgány

Je-li v územních obvodech obce možnost povodí, může obecní rada k uskutečňování úkolů ochrany před povodněmi zřídit povodňovou komisi, která je zvláštním orgánem

obce. V jiném případě tato činnost spadá do kompetence obecní radě. Předsedou povodňové komise je starosta obce, který zároveň jmenuje další členy komise z řad členů obecního zastupitelstva nebo i jiné osoby způsobilé k provádění opatření a osoby, které mohou pomoci při ochraně před povodněmi. Zákon o vodách vymezuje povodňovým orgánům jednotlivé činnosti. (Zákon č. 254/2001 Sb.)

1.4 Příprava a řešení mimořádných událostí v obci

Hlavním úkolem orgánů obce v rámci prevence a likvidace mimořádných událostí je zajištění připravenosti obce. Podílejí se především na provádění záchranných a likvidačních prací a na ochraně obyvatelstva. Legislativní zákony nespecifikují pojmy připravenost obce, či její zajištění, a přenechávají výklad pojmů orgánům obce. Obecně lze pojem zajištění připravenosti vyložit jako souhrn činností, kdy jejich části nebo celek odhadují a specifikují mimořádné události, u kterých je možný výskyt na správním obvodu obce. Příčiny mimořádných událostí se analyzují a připravují se taková preventivní opatření, která mají zajistit v rámci možností eliminaci příčin vzniku mimořádné události. Pokud by mimořádná událost nastala, pak tyto preventivní opatření slouží pro její urychlené odstranění. (Horák et al., 2004)

1.4.1 Úkoly orgánů obce při mimořádné události

Dle zákona o IZS je obecní úřad povinen organizovat přípravu obce na mimořádné události. S IZS se podílejí na provádění záchranných a likvidačních prací, a pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak, zajišťuje obecní úřad varování, evakuaci a ukrytí osob. Podíl má na zajištění nouzového přežití obyvatel obce a organizuje školení právnických i fyzických osob s charakterem možného ohrožení, připravenými záchrannými a likvidačními pracemi a ochranou obyvatelstva. V rámci přípravy dále poskytuje podklady a informace ke zhotovení havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu Hasičskému záchrannému sboru kraje. Obecnímu úřadu v neposlední řadě patří do kompetence hospodaření s materiálem civilní ochrany, a pro plnění daných úkolů, zřídit zařízení civilní ochrany. (Zákon 239/2000 Sb.)

Starosta obce zajišťuje varování obyvatelstva vyskytujícím se na území obce před hrozícím nebezpečím. S velitelem zásahu nebo se starostou obce s rozšířenou působností po dohodě organizuje evakuaci osob z ohroženého území obce. Dalším úkolem starosty obce je organizace činnosti obce v podmínkách nouzového přežití

obyvatel obce a má pravomoc vyzvat právnické i fyzické osoby k poskytnutí osobní či věcné pomoci (Zákon 239/2000 Sb.)

V rámci řešení mimořádných událostí je jedním z nejdůležitějších pojmů prevence neboli organizace přípravy obce na mimořádné události. Mez činností v této organizaci přípravy je široká a lze do ní zahrnout činnosti od analytických až po činnosti organizačně technické. Tyto činnosti se soustředí na redukci následků využívajíc analýzy možné mimořádné události a následně přípravě opatření. Obec se může dostat do situace, kdy je odpovědna za způsobenou škodu, a to v případě, že nesplní své úkoly v rámci prevence mimořádných událostí i přes jejich neurčitost v zákoně. Jde o nesprávný výkon veřejné moci. Primárně pak nese odpovědnost stát, jelikož se jedná o výkon základních funkcí státu v přenesené působnosti. (Horák et al., 2004)

Finanční zabezpečení je pokryto z příspěvků státu na výkon státní správy v přenesené působnosti a z dotací kraje pro zabezpečení jednotlivých úkolů. Pokud obec chce dosáhnout lepší připravenosti na řešení MU, musí využít vlastních zdrojů. (Příručka pro školení starostů, 2018)

1.4.2 Úkoly orgánů obce při krizové situaci

Provedení krizových opatření v rámci podmínek obce zajišťuje starosta obce v případě vyhlášení nouzového stavu či stavu nebezpečí. Za takovýchto okolností lze vydat nařízení obce, které nabývá účinnosti ve chvíli, kdy je vyvěšeno na úřední desce obecního úřadu. Zveřejnění nařízení se zpravidla vykonává skrze hromadné informační prostředky a místního rozhlasu. Změny již vydaného nařízení se aplikují stejným způsobem. Náklady vzniklé obci nařízením provádění krizových opatření hradí obec z jejího rozpočtu. (Zákon č. 240/2000 Sb.)

Úkoly vykonávané za krizové situace, nesouvisející se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením, jsou v krizovém zákonu předepisovány starostovi obce a obecnímu úřadu. Starostovi obce je umožněno pro přípravu a řešení krizové situace zřídit krizový štáb obce, jakožto svůj pracovní orgán. Ve správním obvodu obce zajišťuje realizaci určitých krizových opatření a je povinen provádět úkoly vymezené starostou obce s rozšířenou působností, orgány krizového řízení a krizovým plánem obce s rozšířenou působností. Ve své odpovědnosti nese i dané informační a komunikační prostředky a pomůcky krizového řízení. (Zákon č. 240/2000 Sb.)

Při hrozícím nebezpečí v době krizového stavu zajišťuje starosta obce varování a informování osob na území obce, a jestliže tak již nevykonával hasičský záchranný sbor kraje, vyzumívá orgány krizového řízení. Svěřena je mu organizace činnosti obce v podmínkách nouzového přežití obyvatelstva a evakuace osob, jakožto i její nařízení. Posledním úkolem daném starostovi obce krizovým zákonem je zajištění organizace následných nutných opatření pro řešení krizové situace. (Zákon č. 240/2000 Sb.)

Obecní úřad v rámci zajištění připravenosti obce na řešení krizových situací tuto přípravu organizuje. Za povinnost má poskytovat obecnímu úřadu s rozšířenou působností podklady a informace nezbytné pro zpracování krizového plánu obce s rozšířenou působností. V rámci přípravy obce na řešení krizových situací a během stavu nebezpečí poskytuje úřadu obce s rozšířenou působností údaje o přechodných změnách pobytu osob, u kterých je obecní úřad povinen vést evidenci. Obecní úřad se musí také podílet na zaopatření veřejného pořádku a plnit úkoly v oblasti přípravy a řešení krizových situací, které mu byly vymezeny krizovým plánem obce s rozšířenou působností. (Zákon č. 240/2000 Sb.)

Varování

Varování je obcí zprostředkováno pomocí místního rozhlasu a v případě déle předvídaného hrozícího nebezpečí je možno varovat obyvatele i místními sdělovacími prostředky. Pokud je hrozba akutní, obecní úřad zajišťuje varování přímo vlastními pracovníky. Pro zajištění evakuace je obecnímu úřadu umožněno využít všech složek IZS. V případě nesplnění povinnosti evakuace odpovídá za škodu vzniklou osobám stát a v poslední řadě i odpovědný pracovník obecního úřadu. (Horák et al., 2004)

Pro účelné varování je nutné, aby bylo včas zprostředkováno, musí být důvěryhodné, souhrnné a srozumitelné. K tomu slouží takzvaná všeobecná výstraha mající kolísavý 140 sekund dlouhý tón a lze ji až třikrát po sobě opakovat. V případě využívání elektronické sirény nebo místního informačního systému, neboli obecního rozhlasu připojeného do jednotného systému varování a vyzumění, zazní kromě tónu i verbální informace o charakteru ohrožení. Poslední skupinou koncových prvků jednotného systému varování a vyzumění jsou rotační sirény. Varování se zabezpečuje pouze pro ohrožené obyvatelstvo a zjišťuje se, zdali byli varováni všichni ohrožení. Subjekt zabezpečující varování organizuje a stanovuje obsah oznámení tísňové informace, která

by měla zaznít po skončení varování. Jejím obsahem je pak především postup obyvatel k ochraně svých životů, zdraví a majetku. (Blažková et al., 2015)

Ukrytí

Ukrytím se rozumí ochrana před mimořádnou událostí. Jako úkryt může sloužit například budova s přirozenými ochrannými vlastnostmi stavby nebo zřízené prostory pro ukrytí. Doba potřebná k ukrytí bývá velice krátká a je důležité, aby osoby ohrožené mimořádnou událostí byli informováni a řídili se pokyny místních orgánů. (Shelter, 2021)

Osoby nacházející se na ohroženém území mimořádnou událostí mohou využít úkryty improvizované, stálé a v případě náhlé mimořádné události, například únik nebezpečné látky s rizikem kontaminace, ukrytí improvizovaným způsobem. Improvizovaný způsob ukrytí zahrnuje využití přirozených ochranných vlastností staveb s případným provedením úprav pro zamezení průniku toxických látek a dalších. Za zpohotovnění stálých úkrytů a vybudování improvizovaných úkrytů nese odpovědnost starosta obce nebo statutární zástupci právnických a fyzických podnikajících osob a fyzických osob, kteří jsou majiteli stálých úkrytů nebo budov zařazených do plánu ukrytí ke zřízení úkrytů improvizovaných. Obec má pak za povinnost informovat obyvatelstvo o postupu ukrytí při vojenském i vojenském charakteru mimořádné události. (Blažková et al., 2015)

Stálé úkryty jsou ochranné prostory v podzemních částech staveb nebo samostatně stojící stavby. Vybudované stálé úkryty jsou předurčeny k ochraně osob při vojenském ohrožení z důvodu časové prodlevy pro jejich zhotovení a nerovnoměrného rozmístění. Pro zachování ochranných vlastností stavby musí být tyto úkryty dostatečně udržovány a musí být dodržovány příslušné technické normy. Stálé úkryty lze dělit na tlakově odolné a tlakově neodolné, využívaných dle charakteru ohrožení. V České republice po roce 1989 byl úkrytový fond postupně likvidován a v současné době nelze použít pro řešení mimořádných událostí a krizových situací. (Řehák et al., 2015)

Pro krátkodobé ukrytí pro větší počet osob lze využít chráněných prostorů. Chráněné prostory jsou zřizovány a speciálně upravovány ve stavbách, které slouží zejména pro shromažďování a ukrytí obyvatelstva například při větrných smrštích, sněhových kalamitách či úniku nebezpečné látky. (Řehák et al., 2015)

Evakuace

Evakuací se rozumí především přemístění osob z míst ohrožených mimořádnou událostí, vztahuje se také na zvířata, předměty kulturní hodnoty, technická zařízení, nebezpečné látky nebo i strojů a materiálů k zachování nutné výroby. Evakuace se nevztahuje na osoby, které se podílejí na záchranných pracích, na řízení evakuace, anebo pokud vykonávají jinou neodkladnou činnost. Přednostně se počítá s evakuací vybraných skupin obyvatelstva. Evakuace je zajišťována pracovní skupinou krizového štábu, evakuačním střediskem a přijímacím střediskem. (Horák et al., 2004)

Evakuace je jedna z neúčinnějších a zároveň nejrozšířenějších metod ochrany obyvatelstva před následky mimořádných událostí a krizových situací. Provádí se při předpokladu dlouhodobého či akutního zhoršení životních podmínek nejlépe v době, kdy zhoršení životních podmínek hrozí nebo je v počáteční fázi. Příčinou mohou být přírodní katastrofy, průmyslové havárie a další. (Blažková et al., 2015)

Evakuace se dělí dle různých hledisek na několik kategorií. Z pohledu evakuovaného území se člení na evakuaci objektovou a plošnou. Z časového hlediska na krátkodobou a dlouhodobou, u kterých je důležité zhodnotit způsob náhradního ubytování, zajištění životních potřeb a dalších opatření. Třetím rozdělením je evakuace neřízená a řízená. V případě neřízené evakuace obyvatelstvo opouští ohrožené území svépomocí se snahou zabezpečit si náhradního ubytování vlastní péčí. Odpovědné orgány neřízenou evakuaci, pokud možno, usměrňují a drží nad ní kontrolu. Proces řízené evakuace řídí a ovlivňují odpovědné orgány. (Blažková et al., 2015)

Při evakuaci se musí dbát i na chování lidí, které jsou v místě hrozícího nebo již existujícího nebezpečí. Jejich reakce může být různá od nečinnosti až po paniku. Klíčovým faktorem pro udržení kontroly a pořádku při provádění evakuace je komunikace. (Control measure knowledge, 2019)

Nouzové přežití

„Nouzové přežití je soubor činností a postupů věcně příslušných orgánů, dalších zainteresovaných subjektů a samotných občanů prováděných s cílem minimalizovat negativní dopady MU na zdraví a životy postiženého obyvatelstva.“ (Blažková et al., 2015)

V rámci zajištění nouzového přežití se obec především zaměřuje na zabezpečení ubytování a stravování evakuovaných osob z míst postihnutých mimořádnou událostí. Pro správné hygienické a zdravotní podmínky je vhodné spolupracovat s orgány hygienické či zdravotní služby. Popřípadě zajistit spolupráci s těmito orgány již při organizaci prevence určitých mimořádných událostí. (Horák et al., 2004)

Nouzové přežití obyvatelstva je realizováno přímo na území postihnutém mimořádnou událostí nebo úzce navazuje na evakuaci obyvatelstva. Do problematiky nouzového přežití spadají nouzové dodávky potravin, pitné vody a energií, nebo také organizování humanitární pomoci či nouzové základní služby obyvatelstvu. (Blažková et al., 2015)

Je možné, že se někdo dostane do situace, kdy bude s přežitím odkázán na několik dní sám na sebe. I přesto, že takové případy nastávají velice zřídka, je vhodné, nejen pro tyto situace, aby měli lidé připraveni sadu zásob, kterou budou v případě nouze potřebovat. Tato sada by především měla obsahovat vodu a jídlo s delší trvanlivostí. Dále pak užívané léky, rádio, náhradní baterky, svítilnu, powerbanku a další. Zásoby by měly být připravené například v cestovním zavazadle pro případ nutného náhlého opuštění budovy. (Build a kit, 2022)

1.5 Opatření k zajištění připravenosti obce na řešení mimořádných událostí a krizových situací

Krizová dokumentace obce

Krizová dokumentace obce pomáhá orgánům obce, a především starostovi obce při přípravě a řešení rozsáhlých MU a KS. V dokumentu se nachází shromážděná data a informace. Cílem krizové dokumentace obce je, pro starostu a orgány obce, stanovení podmínek k efektivnímu řešení MU a KS s cílem ochrany životů a zdraví občanů, majetku a životního prostředí. (Krizové řízení obce, 2014)

Krizový manažer obce

Pro starostu obce, zvláště pokud je starosta obce neuvolněným pracovníkem obce, je zvládat alespoň základní pravidla rozsáhlého krizového managementu náročné. Je důležité, aby na úrovni obce byl připraven a odborně vyškolen pracovník, který by měl v případě naléhavosti nezbytné dovednosti k řešení rozsáhlých MU a KS. Mezi základní úkoly krizového manažera obce patří příprava návrhů na zabezpečení připravenosti na řešení MU a KS v obci, zpracování krizové dokumentace obce, zajištění přípravy členů

krizového štábu obce a zabezpečení připravenosti vybraných sil a prostředků obce na řešení MU a KS v obci. (Krizové řízení obce, 2014)

Krizový štáb obce

Krizový štáb obce, jak už bylo dříve zmíněno, slouží starostovi obce jako pracovní orgán při řešení rozsáhlých MU a KS v obci. Starosta zřizuje krizový štáb za účelem zajištění ochrany občanů, majetku a životního prostředí. (Krizové řízení obce, 2014)

Zpravidla tvoří krizový štáb obce nejbližší spolupracovníci starosty, kteří jsou s problematikou obce obeznámeni. Doporučený počet členů se pohybuje mezi 5-7 osobami, kdy na rozhodnutí starosty obce lze počet měnit. U větších obcí například počet členů bývá vyšší. Složení krizového štábu obce pak může vypadat následovně:

- Vedoucí krizového štábu obce – starosta obce
- Zástupce krizového štábu obce – místostarosta
- Člen krizového štábu obce – velitel jednotky sboru dobrovolných hasičů obce
- Člen krizového štábu obce – starostou obce určený krizový manažer obce
- Člen krizového štábu obce – dle určení starostou obce
- Člen krizového štábu obce – dle určení starostou obce
- Člen krizového štábu obce – dle určení starostou obce (krizový štáb obce stránky JH)

Krizový štáb obce je svoláván dle potřeby při vzniku rozsáhlé mimořádné události, vyhlášení krizového stavu nebo taktických a prověřovacích cvičení na území obce, zejména pak, pokud je potřeba plnit úkoly ochrany obyvatelstva. Lze-li, krizový štáb obce spolupracuje se složkami IZS na koordinaci záchranných a likvidačních prací, varování, evakuace, či nouzového přežití. Předkládá podklady, vycházející z patřičné dokumentace obce, pro rozhodovací činnost starosty obce. (Krizový štáb obce, 2022)

Povodňový plán

Povodňový plán je dokument zpracovaný s účelem ochrany určitého územního celku, pozemku nebo stavby. Obsahem dokumentu je zejména zajištění včasných a spolehlivých informací o vývoji povodně, zabezpečení hlásné a hlídkové služby, směrodatné limity stupňů povodňové aktivity nebo příprava a zabezpečení evakuační opatření. Povodňový plán slouží jako základní dokument pro organizaci a zabezpečení

hlásné povodňové služby v určité oblasti. Obec zpracovává povodňový plán v případě možného vzniku povodně. (Povodňové orgány, povodňový plán, 2018)

Povodňový plán se dělí na tři části. Věcná část plánu obsahuje údaje pro zajištění ochrany před povodněmi objektu, obce, povodí nebo jiného územního celku a směrodatné limity stupňů povodňové aktivity. Organizační část je zaměřena na účastníky ochrany před povodněmi. Nachází se zde jejich jmenné seznamy, adresy a způsob spojení. Jednotlivcům z řad účastníků ochrany před povodněmi jsou v organizační části stanoveny úkoly, včetně organizace hlásné a hlídkové služby. Grafická část povodňového plánu vyobrazuje mapy a plány, které jsou orientovány na záplavová území, evakuační trasy a místa soustředění, hlásné profily a informační místa. Zpracovatel povodňového plánu obce prověřuje každý rok aktuálnost plánu, zpravidla před obdobím jarního tání. (Zákon č. 254/2001 Sb.)

Plánování plošné evakuace obyvatelstva

Mnoho situací vyžaduje evakuaci obyvatelstva. V určitém případě může jít o evakuaci, na kterou je čas se připravit i několik dní předem. V jiném může jít o situaci, vyžadující okamžitou evakuaci. Především pro tento případ je důležité plánování evakuace a její rychlé a bezpečné zajištění bez ohledu na okolnosti. (Evacuation, 2021)

Starosta obce za mimořádné události organizuje evakuaci osob z ohroženého území obce v dohodě s velitelem zásahu nebo starostou obce s rozšířenou působností a za krizové situace nařizuje a organizuje evakuaci osob z ohroženého území. Evakuace je velmi rozsáhlá metoda zahrnující mnoha opatření, která jsou nezbytná k jejímu úspěšnému provedení a zodpovědnost v konkrétních situacích nese starosta obce. Plánování evakuace obyvatelstva umožňuje účinnou spolupráci zúčastněných osob a efektivní řízení průběhu evakuace orgány, které jsou odpovědní za její řízení a zajištění. (Plán evakuace obyvatelstva, 2004)

Plánování vychází z hledisek, které jsou specifické pro konkrétní obec. Analýza rizik se zaměřuje na prostor a čas působení ohrožení, demografické podmínky ohroženého území na počet osob, jejich věk, trvalé bydliště a další, a geografických údajů, zahrnující informace o vodních tocích s mosty a brody, důležitých objektech, kapacit cest a dalších. (Plán evakuace obyvatelstva, 2004)

Na plánování plošné evakuace obyvatelstva navazuje plán evakuace obyvatelstva. Plán evakuace obyvatelstva je souhrn informací a postupů jednání a činností k provedení plošné evakuace obyvatelstva. Textová část dokumentu se zaměřuje na údaje předpokládaných počtů evakuovaných, časových limitů, způsobu varování obyvatelstva a dalších. Grafická část obsahuje mapy, plány a podklady, které vyznačují například evakuační zóny, místa shromažďování nebo evakuační trasy. Především se plánuje evakuace dlouhodobá, plán lze ovšem použít, do určité míry, i pro plánování evakuace krátkodobé. (Plán evakuace obyvatelstva, 2004)

Plány ukrytí

Před hrozícím nebezpečím zajišťuje obecní úřad, v rámci výkonu státní správy, ukrytí osob. Za účelem ochrany obyvatelstva zpracovává souhrnný plán ukrytí obce. Plány ukrytí jsou hlavním organizačním opatřením k zajištění ukrytí obyvatelstva. Tyto plány jsou zpracovávány na úrovni objektu a obce. Objektem je myšlen souhrn osazenstva, budov zařízení nebo dalších částí, vykonávající svou činnost ve vyhraničeném nebo jiném území. V případech, kdy se na území nachází více právnických nebo podnikajících fyzických osob, se zástupci subjektů podílejí na zpracování plánu ukrytí. Podklad pro zpracování plánu ukrytí obsahuje údaje o počtu osob s trvalým pobytem v místě, počtu osob dočasně přítomných v místě, počet přijímaných evakuovaných osob a o počtu a dislokaci stálých a improvizovaných úkrytů. Umístění úkrytů je zakresleno do grafického plánu ukrytí. (Dokumentace plánu ukrytí školy, objektu a obce, 2022)

Obce poskytují údaje o souhrnném přehledu ukrytí v obci hasičskému záchrannému sboru kraje a plány ukrytí v obci každoročně upřesňují. Uvádějí se počty stálých úkrytů a jejich kapacity dle evidence vedené hasičským záchranným sborem kraje a obecními úřady. Improvizované úkryty se uvádějí pouze ty, které jsou vedeny v evidenci obecních úřadů. Souhrnný plán ukrytí obce obsahuje:

- Evidenční listy stálých úkrytů, nachází-li se na území obce
- Seznam stálých úkrytů
- Základní listy improvizovaných úkrytů
- Seznam improvizovaných úkrytů
- Souhrnný grafický plán ukrytí v obci se souhrnným přehledem o ukrytí (Dokumentace plánu ukrytí školy, objektu a obce, 2022)

Příprava obyvatel obce na řešení mimořádných událostí a krizových situací

Různé mimořádné události a krizové situace potkají v životě téměř každého obyvatele. Na velkou řadu událostí by měl člověk umět dostatečným způsobem správně zareagovat. Za tímto účelem má obecní úřad povinnost seznamovat právnické a fyzické osoby v obci s charakterem možného ohrožení a také s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi a ochranou obyvatelstva. Provádí tak organizací školení nebo způsobem v místě obvyklým, jde-li o seznámení s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení. (Horák, 2004)

Obyvatelé by měli především vědět, jakým způsobem postupovat, pokud zastihnou mimořádnou událost, a jak reagovat na vyhlásování signálů. Signály ohlašující možné nebezpečí mohou být poskytovány prostřednictvím varovných signálů vyhlášovaných sirénami, rozhlasem, televizí, megafonem a dalšími prostředky. Při získání informace o možném nebezpečí je důležité dodržovat určité zásady. (Horák, 2004)

V případě vzniku mimořádné události je přirozené chování člověka založeno na předchozí zkušenosti s podobnou událostí. Rozhodnutí o postupu chování je zpravidla přímé, bez zhodnocení možných alternativních postupů, a to do doby, dokud se zdají být postupy správné. Člověk se řídí do značné míry afektem – pozitivními nebo negativními emocemi na základě předchozích zkušeností. (Chandan et al., 2015)

2 Cíl práce a hypotézy

2.1 Cíl práce

Stanovený cíl práce:

Analýza zabezpečení připravenosti starostů a orgánů obcí na řešení mimořádných událostí a krizových situací.

2.2 Hypotézy

Pro cíl práce byla stanovena hypotéza:

Starostové a orgány obcí jsou připraveny na řešení mimořádných událostí a krizových situací s rozdílnou úrovní.

3 Operacionalizace pojmů

Obec

Obec lze definovat jako samostatný právní subjekt a základní správní celek, jenž je elementárním článkem územní samosprávy, držitelem veřejné moci a má svá práva i povinnosti. (Káňa, 2007)

Starosta obce

Starosta zastupuje obec navenek. Starostu a místostarostu (místostarosty) volí do funkcí zastupitelstvo obce z řad svých členů. Starosta a místostarosta musí být občanem České republiky. Za výkon své funkce odpovídají zastupitelstvu obce. (Zákon č. 128/2000 Sb.)

Mimořádná událost

Škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací. (Zákon č. 239/2000 Sb.)

Krizová situace

Mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu. (Zákon č. 240/2000 Sb.)

Ochrana obyvatelstva

Plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku. (Zákon č. 239/2000 Sb.)

4 Metodika

Teoretická část bakalářské práce byla zpracována z dokumentů a zákonů, které se zaměřují na problematiku mimořádných událostí a krizových situací. V této oblasti se práce nejdříve soustředí na vymezení pojmů mimořádná událost, krizová situace, hrozba, nebezpečí, ohrožení a riziko. Popsaná je dále obec, orgány obce a jim přidělené pravomoci, odpovědnosti, úkoly, opatření a postupy řešení, zejména v souvislosti s ochranou obyvatelstva. Praktická část bakalářské práce byla zpracována kvantitativním výzkumem pomocí dotazníkového šetření. Dotazník (příloha 1) byl vytvořen na webové adrese doc.google.com a následně pomocí stejné webové adresy odeslán na 312 emailových adres různých obcí. Dotazníky starostové obcí, nebo jiné kompetentní osoby zaměřené na danou problematiku, vyplnili a anonymně zvolené odpovědi byly odeslány zpět. Návratnost dotazníků činila přibližně 17%, data byla tedy vyhodnocena z 52 dotazníků.

Dotazník byl rozdělen na 2 části. První část dotazníku obsahuje základní roztrídění obcí z hlediska počtu obyvatel v obci a jejích částech. Následně dotazník obsahuje celkem 10 otázek na obec a na starostu obce. Otázky se týkají pracovního poměru starosty obce, účasti starosty obce na odborných školení v oblasti ochrany obyvatelstva, vyčleněných finančních prostředků obce, dokumentace obce, krizového štábu obce, jednotek požární ochrany a informování obyvatel obce. Pod každou otázkou jsou stanovené odpovědi, které respondenti mohli zvolit.

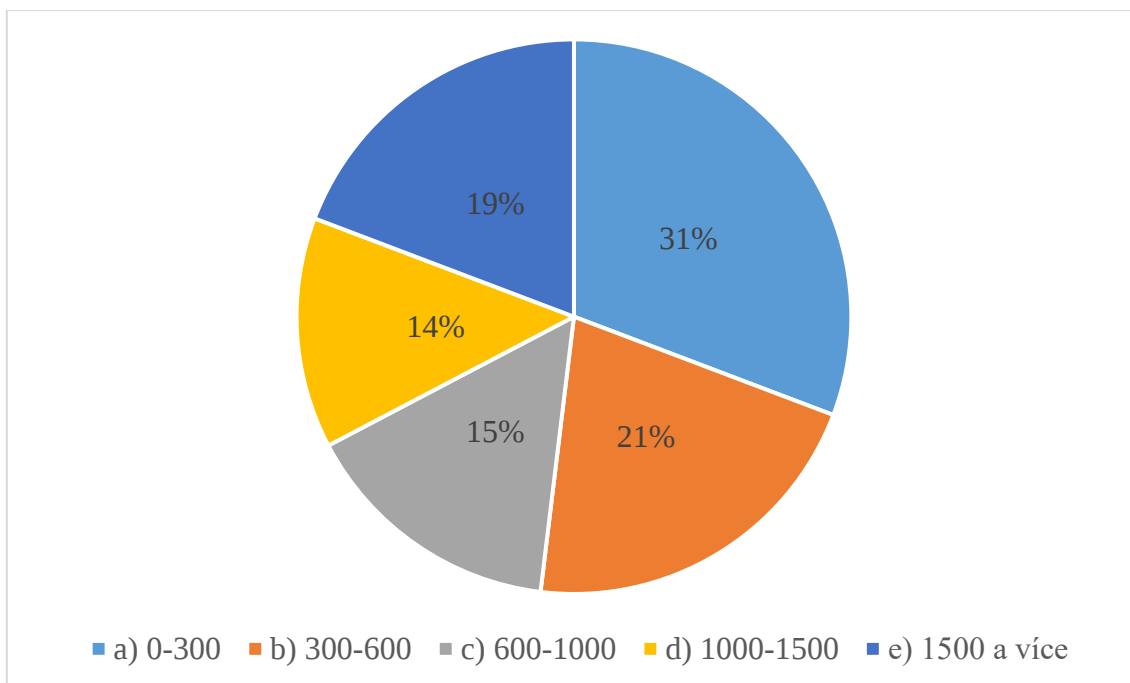
V druhé části dotazníku je vypsáno 64 různých možných ohrožení. Ty jsou dále rozděleny na 3 skupiny potencionálních zdrojů ohrožení. V první skupině jsou přírodní zdroje, v druhé technologické, technogenní a enviromentální, a ve třetí zdroje ohrožení ekonomické, politické, společenské a sociální. Respondenti vybírali taková možná ohrožení, která se týkala jejich obce. Na závěr dotazníku, v souvislosti s vyplněnými možnými ohroženími obce, byly položeny 2 otázky, které se týkají míry připravenosti obce na možná ohrožení obce.

Na základě vlastního výzkumu byla hypotéza „*Starostové a orgány obcí jsou připraveny na řešení mimořádných událostí a krizových situací s rozdílnou úrovní*“ testována na bázi sběru, analýze a zpracování získaných dat.

5 Výsledky

5.1 *Výsledky dotazníkového šetření vyobrazené v grafech*

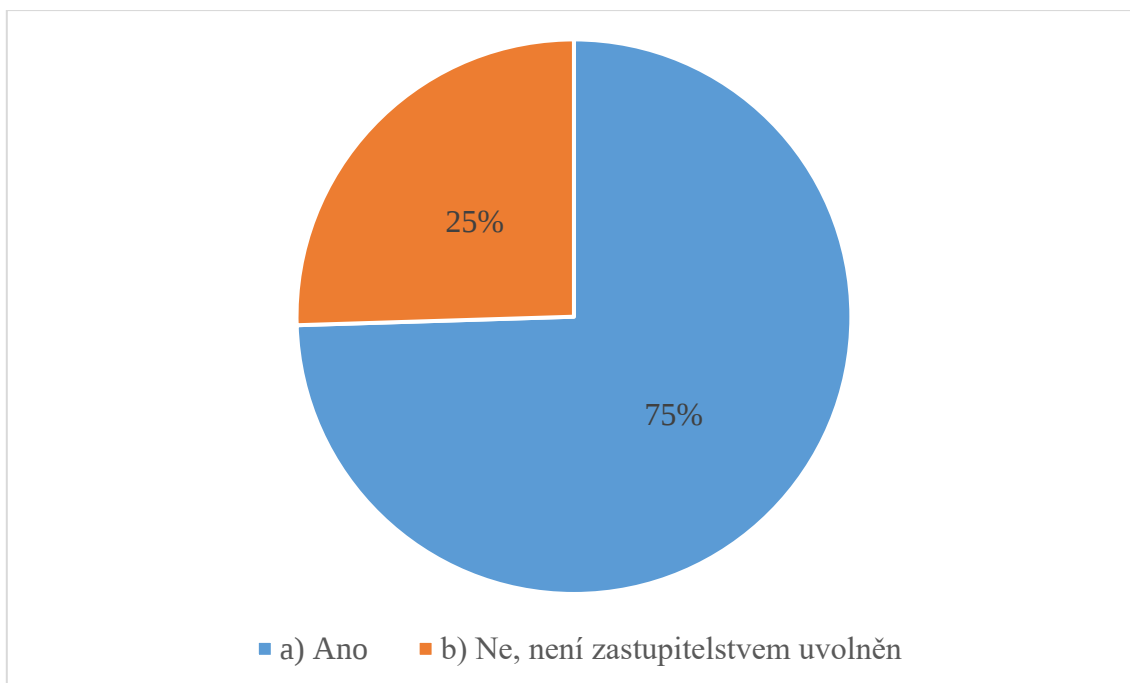
Dotazníkové šetření probíhalo v průběhu měsíců březen a duben v roce 2022. Celkem byl poskytnut dotazník 312 obcím, nacházejících se na území České republiky. Návratnost dotazníků činila přibližně 17%. Data byla tedy zpracovávána z vyplněných dotazníků 52 obcí.

Obrázek 1 Počet obyvatel obce včetně částí obce (k otázce č. 1)

Obrázek 1 se váže k otázce č. 1. Na tuto otázku odpovědělo 52 respondentů (100%).

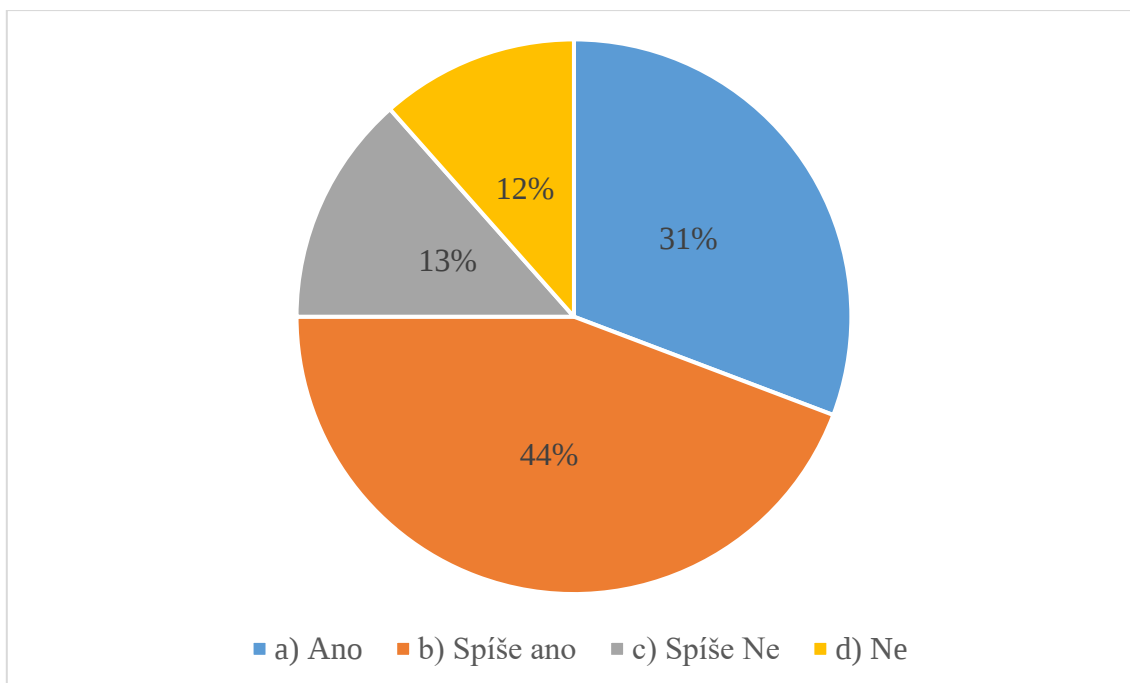
Celé znění otázky je: „*Počet obyvatel obce včetně částí obce.*“ Otázce bylo stanoveno 5 odpovědí, kterými jsou *a) 0-300* (odpověď zvolena 16 respondenty, tj. 31%), *b) 300-600* (odpověď zvolena 11 respondenty, tj. 21%), *c) 600-1000* (odpověď zvolena 8 respondenty, tj. 15%), *d) 1000-1500* (odpověď zvolena 7 respondenty, tj. 14%) a *e) 1500 a více* (odpověď zvolena 10 respondenty, tj. 19%).

Obrázek 2 Pracovní poměr starosty obce (k otázce č. 2)

Obrázek 2 se váže k otázce č. 2. Na tuto otázku odpovědělo 51 respondentů (98%).

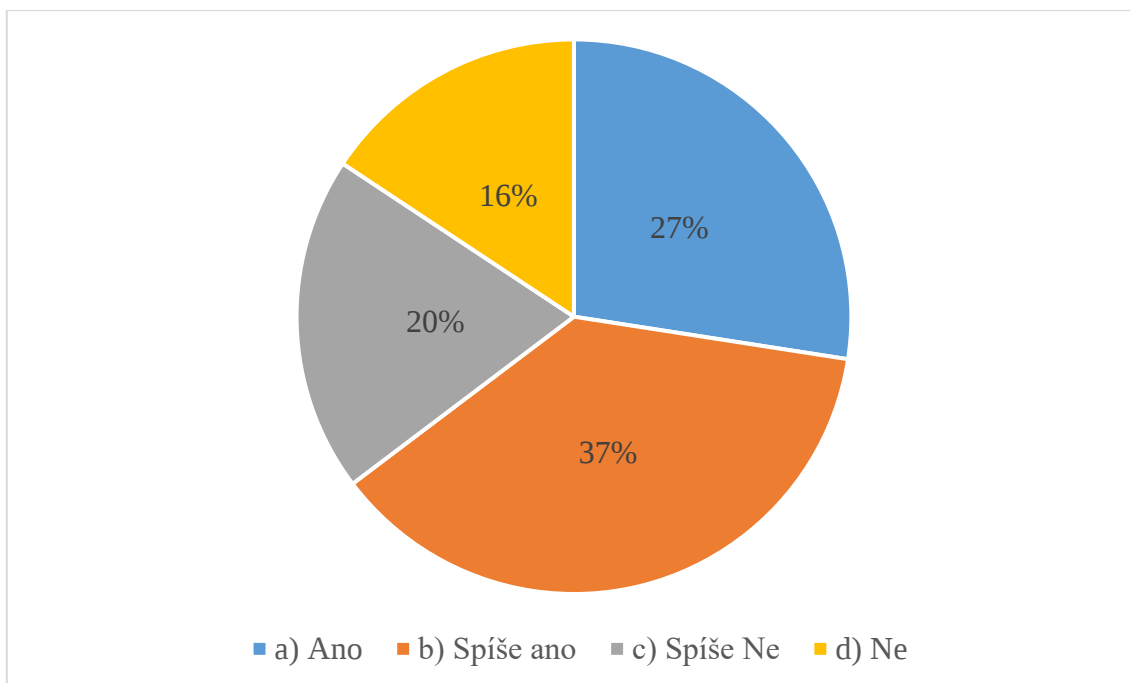
Celé znění otázky je: „*Vykonává starosta obce svou funkci v hlavním pracovním poměru?*“ Otázce byly stanoveny 2 odpovědi, kterými jsou *a) Ano* (odpověď zvolena 38 respondenty, tj. 75%) a *b) Ne, není zastupitelstvem uvolněn* (odpověď zvolena 13 respondenty, tj. 25%).

Obrázek 3 Účast starosty obce na odborných školení (k otázce č. 3)

Obrázek 3 se váže k otázce č. 3. Na tuto otázku odpovědělo 52 respondentů (100%).

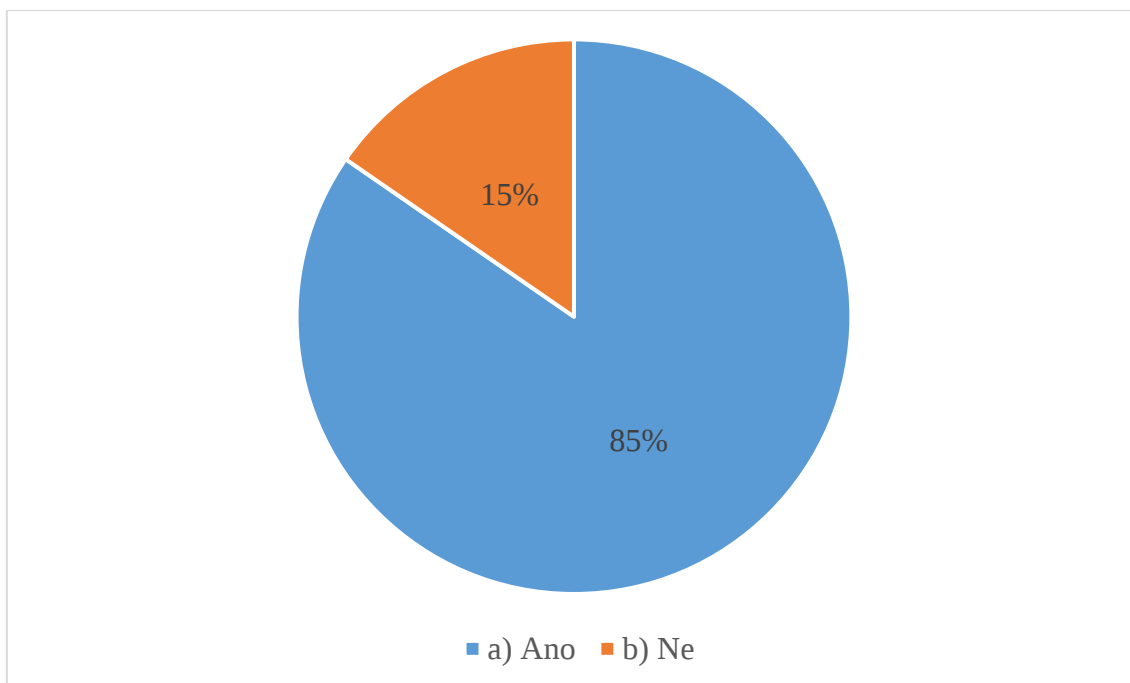
Celé znění otázky je: „*Účastní se starosta obce odborných školení v oblasti ochrany obyvatelstva?*“ Otázce byly stanoveny 4 odpovědi, kterými jsou *a) ano* (odpověď zvolena 16 respondenty, tj. 31%), *b) Spíše ano* (odpověď zvolena 23 respondenty, tj. 44%), *c) Spíše ne* (odpověď zvolena 7 respondenty, tj. 13%) a *d) Ne* (odpověď zvolena 6 respondenty, tj. 12%).

Obrázek 4 Účast starosty obce na dalších odborných školení (k otázce č. 4)

Obrázek 4 se váže k otázce č. 4. Na tuto otázku odpovědělo 51 respondentů (98%).

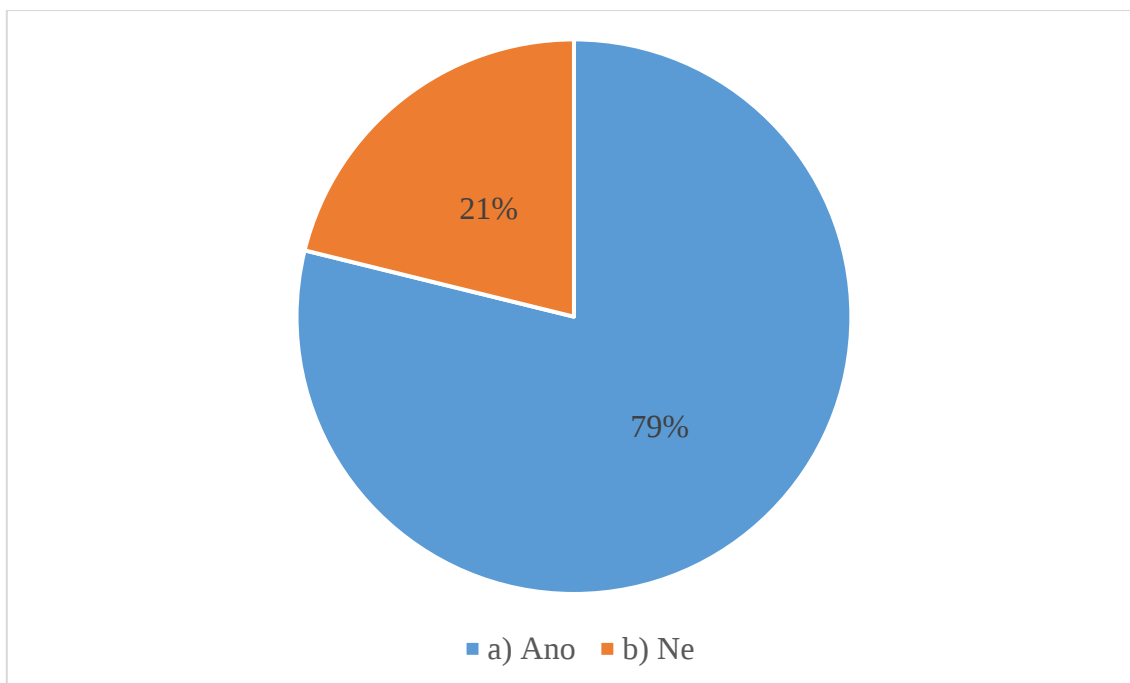
Celé znění otázky je: „*Účastní se starosta obce školení v rámci přípravy na řešení mimořádných událostí a krizových situací i v jiných oblastech? Například oblast krizového řízení, HOPKS, civilní nouzové připravenosti, ...*“ Otázce byly stanoveny 4 odpovědi, kterými jsou *a) Ano* (odpověď zvolena 14 respondenty, tj. 27%), *b) Spíše ano* (odpověď zvolena 19 respondenty, tj. 37%), *c) Spíše ne* (odpověď zvolena 10 respondenty, tj. 20%) a *d) Ne* (odpověď zvolena 8 respondenty, tj. 16%).

Obrázek 5 Vyčleněné finanční prostředky obce (k otázce č. 5)

Obrázek 5 se váže k otázce č. 5. Na tuto otázku odpovědělo 52 respondentů (100%).

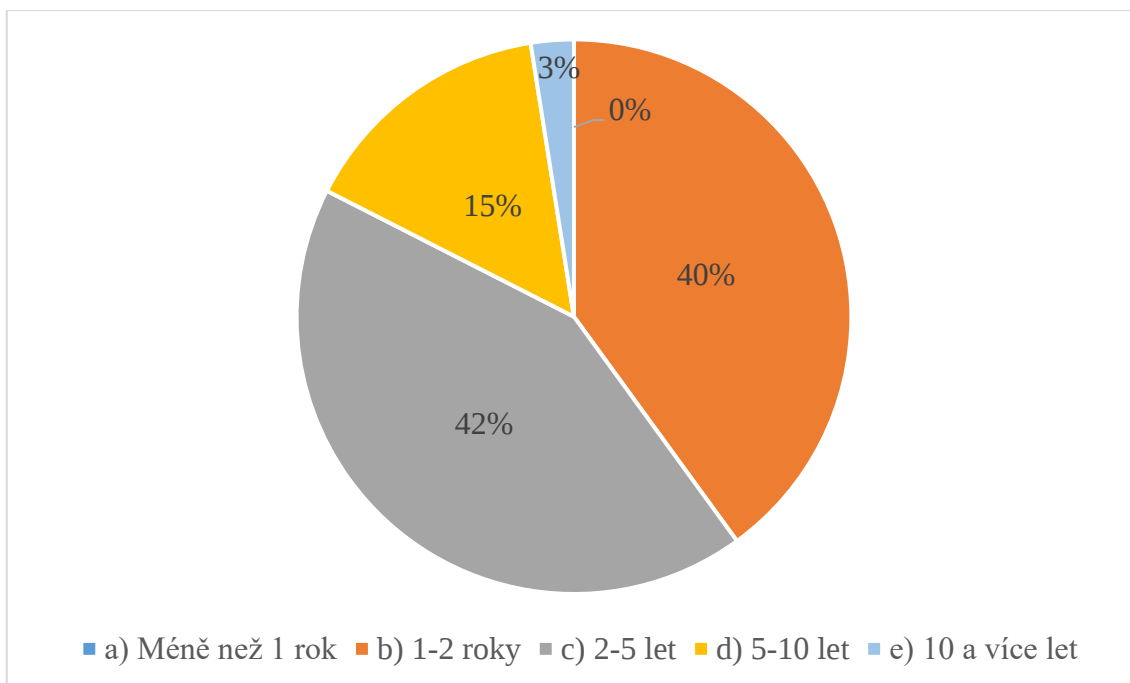
Celé znění otázky je: „*Má obec vyčleněné finanční prostředky na řešení mimořádných událostí a krizových situací?*“ Otázce byly stanoveny 2 odpovědi, kterými jsou *a) Ano* (odpověď zvolena 44 respondenty, tj. 85%) a *b) Ne* (odpověď zvolena 8 respondenty, tj. 15%).

Obrázek 6 Dokumentace obce pro řešení MU a KS (k otázce č. 6)

Obrázek 6 se váže k otázce č. 6. Na tuto otázku odpovědělo 52 respondentů (100%).

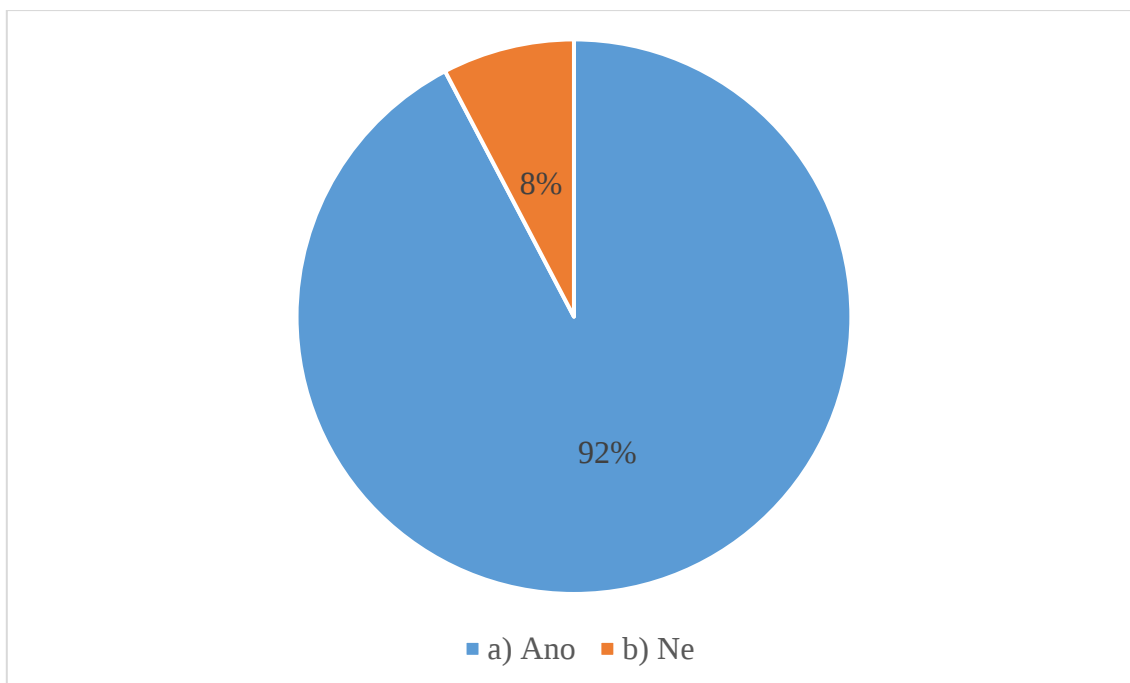
Celé znění otázky je: „*Má obec zpracovanou dokumentaci obce pro řešení mimořádných událostí a krizových situací?*“ Otázce byly stanoveny 2 odpovědi, kterými jsou *a) Ano* (odpověď zvolena 41 respondenty, tj. 79%) a *b) Ne* (odpověď zvolena 11 respondenty, tj. 21%).

Obrázek 7 Aktualizace dokumentace obce (k otázce č. 7)

Obrázek 7 se váže k otázce č. 7. Na tuto otázku odpovědělo 40 respondentů (77%).

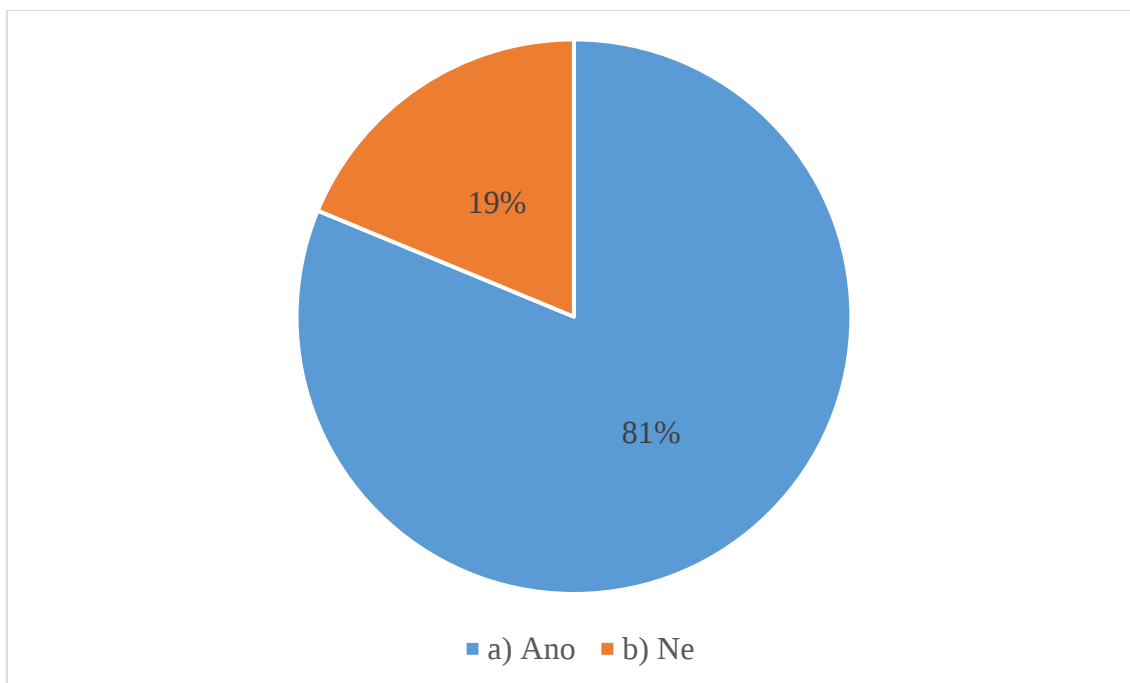
Otázka navazuje na předešlou otázku č. 6 a její celé znění je: „*Pokud ano, jak často je tato dokumentace obce aktualizována? Jednou za:*“. Otázce bylo stanoveno 5 odpovědí, kterými jsou *a) Méně než 1 rok* (odpověď zvolena 0 respondenty, tj. 0%), *b) 1-2 roky* (odpověď zvolena 16 respondenty, tj. 40%), *c) 2-5 let* (odpověď zvolena 17 respondenty, tj. 42%), *d) 5-10 let* (odpověď zvolena 6 respondenty, tj. 15%) a *e) 10 a více let* (odpověď zvolena 1 respondentem, tj. 3%).

Obrázek 8 Zřízení krizového štábu obce (k otázce č. 8)

Obrázek 8 se váže k otázce č. 8. Na tuto otázku odpovědělo 52 respondentů (100%).

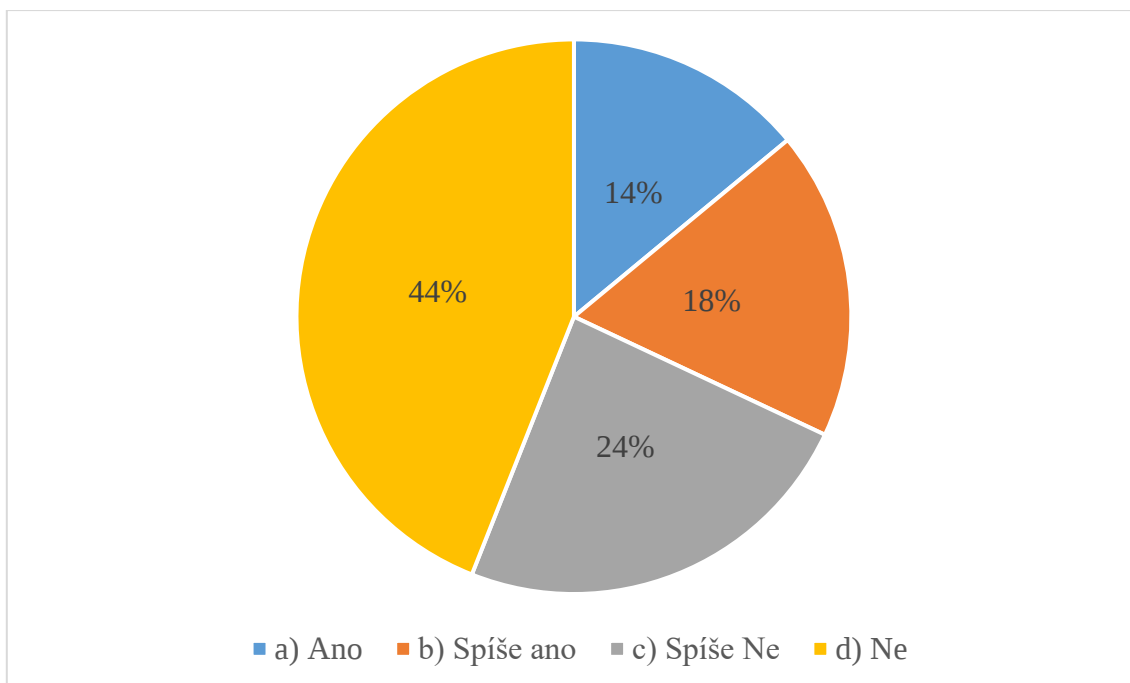
Celé znění otázky je: „*Je obec schopna v případě mimořádné události nebo krizové situace zřídit krizový štáb obce?*“. Otázce byly stanoveny 2 odpovědi, kterými jsou *a) Ano* (odpověď zvolena 48 respondenty, tj. 92%) a *b) Ne* (odpověď zvolena 4 respondenty, tj. 8%).

Obrázek 9 Vyčlenění členů krizového štábu (k otázce č. 9)

Obrázek 9 se váže k otázce č. 9. Na tuto otázku odpovědělo 48 respondentů (92%).

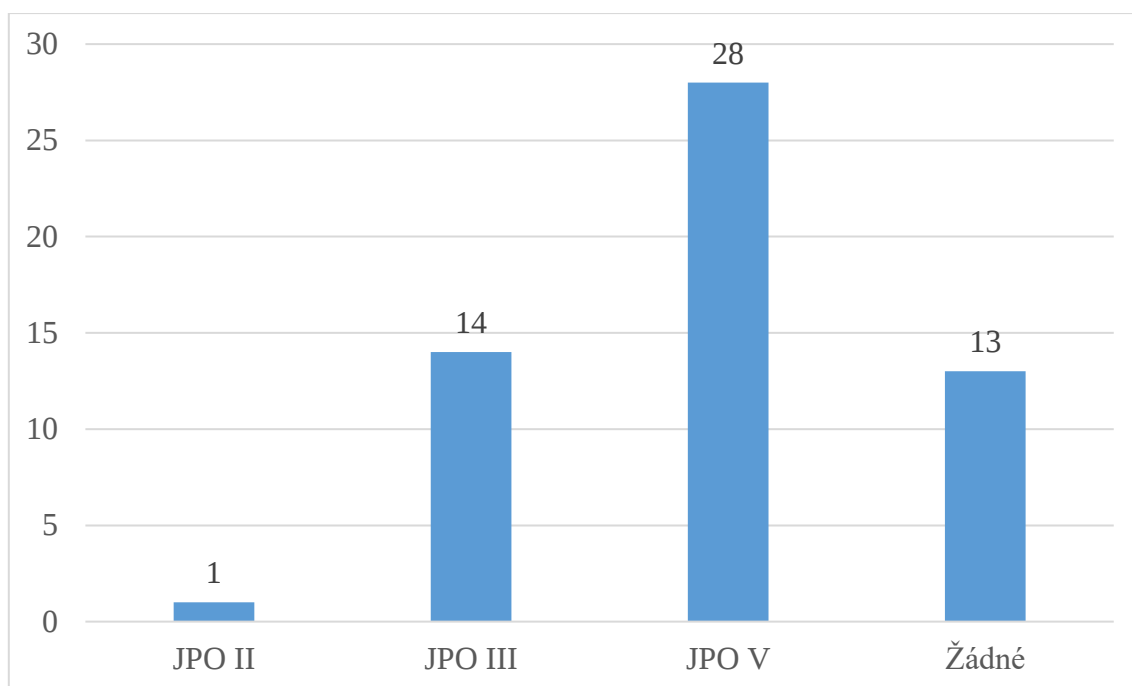
Otázka navazuje na předešlou otázku č. 8 a její celé znění je: „*Pokud ano, jsou členové krizového štábu předem vyčleněni?*“. Otázce byly stanoveny 2 odpovědi, kterými jsou *a) Ano* (odpověď zvolena 39 respondenty, tj. 81%) a *b) Ne* (odpověď zvolena 9 respondenty, tj. 19%).

Obrázek 10 Poskytování informací občanům (k otázce č. 10)

Obrázek 10 se váže k otázce č. 10. Na tuto otázku odpovědělo 50 respondentů (96%).

Celé znění otázky je: „*Poskytuje obec obyvatelům obce informace nebo školení ve věcech chování a postupů ochrany obyvatel obce a nouzového přežití v případě mimořádné události či krizové situace?*“ Otázce byly stanoveny 4 odpovědi, kterými jsou *a) Ano* (odpověď zvolena 7 respondenty, tj. 14%), *b) Spíše ano* (odpověď zvolena 9 respondenty, tj. 18%), *c) Spíše ne* (odpověď zvolena 12 respondenty, tj. 24%) a *d) Ne* (odpověď zvolena 22 respondenty, tj. 44%).

Obrázek 11 Jednotky požární ochrany (k otázce č. 11)

Obrázek 11 se váže k otázce č. 11. Na tuto otázku odpovědělo 52 respondentů (100%).

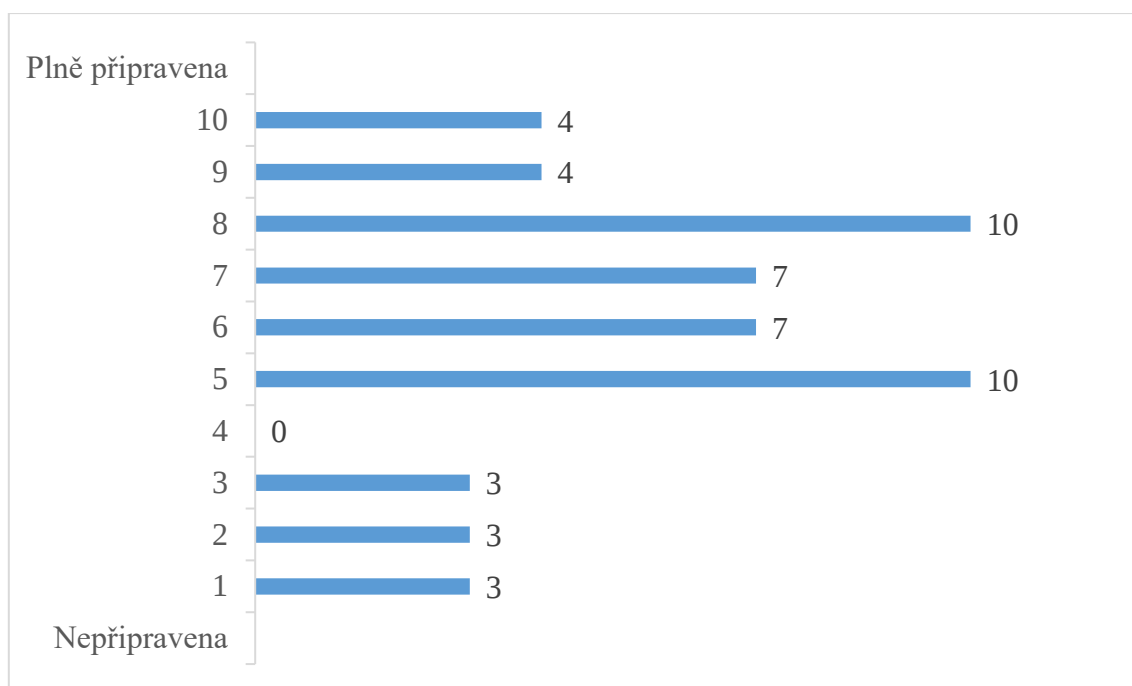
Otázka měla možnost více odpovědí a její celé znění je: „*Jaké jednotky požární ochrany se nachází v obci a v částech obce?*“. Otázce byly stanoveny 4 odpovědi, kterými jsou a) *Jednotka požární ochrany kategorie 2* (odpověď zvolena samostatně 1 respondentem), b) *Jednotka požární ochrany kategorie 3* (odpověď zvolena samostatně 14 respondenty), c) *Jednotka požární ochrany kategorie 5* (odpověď zvolena samostatně 28 respondenty a d) *Žádné* (odpověď zvolena samostatně 13 respondenty). Dále 4 respondenti zvolili 2 odpovědi, a to b) *Jednotka požární ochrany kategorie 3* a c) *Jednotka požární ochrany kategorie 5*.

Obrázek 12 Možná ohrožení obce (k otázce č. 12)

Obrázek 12 se váže k otázce č. 12. Na tuto otázku odpovědělo 49 respondentů (85%).

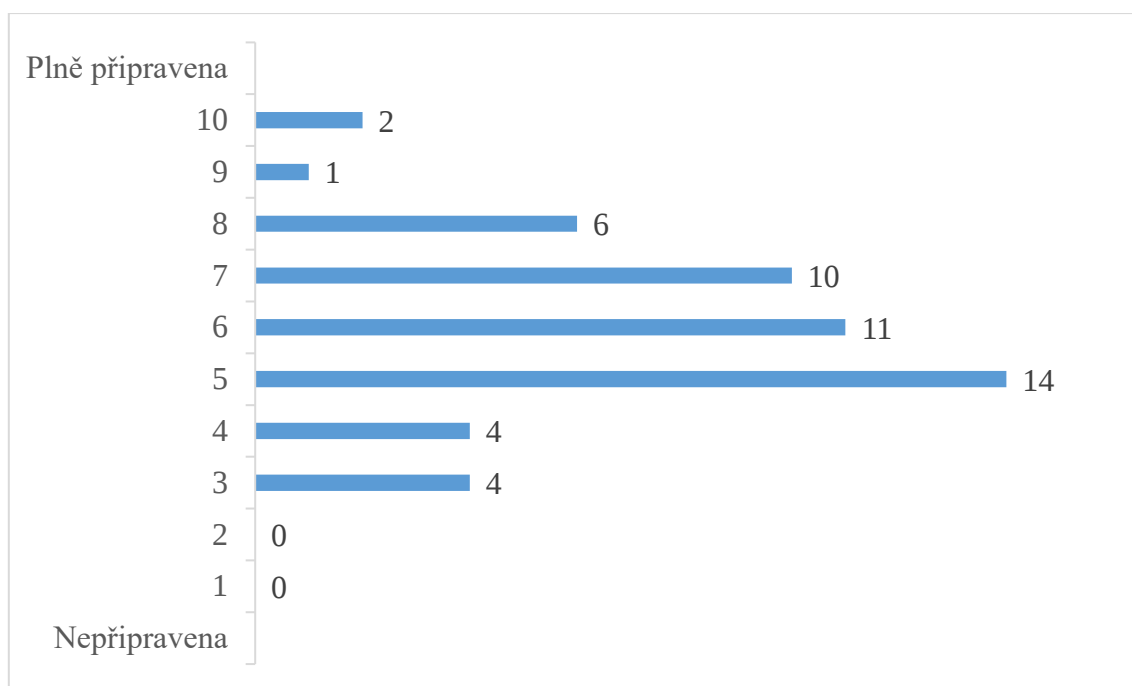
Otázka měla možnost více odpovědí a její celé znění je: „*Mohou orgány obce vyhodnotit možná ohrožení obce?*“ Výsledek odpovědí vyobrazen z 15 nejčastěji volených možných ohrožení obce.

Obrázek 13 Míra připravenosti obce 1 (k otázce č. 13)

Obrázek 13 se váže k otázce č. 13. Na tuto otázku odpovědělo 51 respondentů (98%).

Celé znění otázky je: „Přibližně do jaké míry je obec připravena na možná ohrožení obce v rámci preventivních opatření? (např. dokumentací obce na řešení mimořádných událostí a krizových situací)?“ Respondentům byla na výběr stanovená odpověď v rozptýlu 1-10, přičemž 1 je ve významu *Nepřipravena* a 10 ve významu *Plně připravena*.

Obrázek 14 Míra připravenosti obce 2 (k otázce č. 14)

Obrázek 14 se váže k otázce č. 14. Na tuto otázku odpovědělo 52 respondentů (100%).

Celé znění otázky je: „Přibližně do jaké míry je obec připravena na možná ohrožení obce v rámci zmírnění dopadů nebo odvrácení mimořádné události či krizové situace? (např. vlastními silami a prostředky)“ Respondentům byla na výběr stanovená odpověď v rozptýlu 1-10, přičemž 1 je ve významu *Nepřipravena* a 10 ve významu *Plně připravena*.

5.2 Tabulkové porovnání hodnot dotazníků v určitých kritériích

Tabulka 1 Obce s 0-300 obyvateli

Obce s 0-300 obyvateli		
	Ano	Ne
Vykonává starosta obce svou funkci v hlavním pracovním poměru?	5	5
Má obec vyčleněné finanční prostředky na řešení MU a KS?	8	2
Má obec zpracovanou dokumentaci obce pro řešení MU a KS?	8	2
Je obec schopna v případě MU nebo KS zřídit krizový štáb obce?	9	1
Účastní se starosta obce odborných školení v oblasti ochrany obyvatelstva?	5	5
Účastní se starosta obce školení v rámci přípravy na řešení MU a KS i v jiných oblastech?	6	4
Poskytuje obec obyvatelům obce informace a školení ve věcech ochrany obyvatelstva?	0	10
Celkem v procentech:	59%	41%

Zdroj: vlastní výzkum

Tabulka 1 je zpracována na základě nahodile vybraných 10 dotazníků (příloha 1) z obcí, které mají 0-300 obyvatel. Tabulka se zaměřuje na 7 podstatných otázek z dotazníku, přičemž u 3 spodních otázek byly pro zjednodušení sečteny odpovědi *a) Ano* s *b) Spíše ano* a *c) Spíše ne* s *d) Ne*. Průměrně byla u otázek volena odpověď *Ano* v 59 % případů a odpověď *Ne* v 41 %.

Tabulka 2 Obce s 1500 a více obyvateli

Obce s 1500 a více obyvateli		
	Ano	Ne
Vykonává starosta obce svou funkci v hlavním pracovním poměru?	10	0
Má obec vyčleněné finanční prostředky na řešení MU a KS?	10	0
Má obec zpracovanou dokumentaci obce pro řešení MU a KS?	9	1
Je obec schopna v případě MU nebo KS zřídit krizový štáb obce?	8	2
Účastní se starosta obce odborných školení v oblasti ochrany obyvatelstva?	8	2
Účastní se starosta obce školení v rámci přípravy na řešení MU a KS i v jiných oblastech?	3	7
Poskytuje obec obyvatelům obce informace a školení ve věcech ochrany obyvatelstva?	6	4
Celkem v procentech:	77%	23%

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka 2 je zpracována na základě nahodile vybraných 10 dotazníků (příloha 1) z obcí, které mají 1500 a více obyvatel. Tabulka se zaměřuje na 7 podstatných otázek z dotazníku, přičemž u 3 spodních otázek byly pro zjednodušení sečteny odpovědi *a) Ano* s *b) Spíše ano* a *c) Spíše ne* s *d) Ne*. Průměrně byla u otázek volena odpověď *Ano* v 77 % případů a odpověď *Ne* v 23 %.

6 Diskuze

Cílem bakalářské práce je analyzovat zabezpečení připravenosti starostů a orgánů obcí na řešení mimořádných událostí a krizových situací. Cíl byl především vybrán z důvodu velkého vytížení starosty obce a obecního úřadu v oblasti přípravy a řešení mimořádných událostí a krizových situací v obci. Je nutné si uvědomit, že takové události zpravidla nastávají neočekávaně.

Starosta obce nese velikou zodpovědnost a jeho činnosti rozhodují o zdraví a životech lidí nacházejících na území obce s ohrožením a o rozsahu škod na majetku a životním prostředí. Z toho vyplývá, že všechny obce, a především starostové obcí by měli být dostatečně připraveni na vznik mimořádné události nebo krizové situace. Zároveň by se tato příprava neměla mezi obcemi příliš lišit, jelikož jak sami starostové obcí či jiné kompetentní osoby zaměřené na danou problematiku uvedli v dotazníku (příloha 1), většina možných ohrožení obce se týká přírodních potencionálních zdrojů ohrožení, které mohou ohrozit téměř každou obec.

Legislativa České republiky v oblasti mimořádných událostí a krizových situací stanovuje starostovi obce a orgánům obce četné úkoly, povinnosti, odpovědnosti, opatření či postupy řešení. Pro přípravu splnění těchto činností mohou sloužit obci například odborné dokumenty nebo školení. Otázkou pro mě bylo, zda jsou v této oblasti obce připraveny a s jakou rozdílností.

K práci jsem zvolil hypotézu *Starostové a orgány obcí jsou připraveny na řešení mimořádných událostí a krizových situací s rozdílnou úrovní*. Pro vlastní výzkum bylo použito dotazníkového šetření. Abych mohl zhodnotit přípravu starosty obce a orgánů obce jsem bral na vědomí, že se příprava může lišit například v možných ohrožení obce nebo počtu obyvatel. Pro porovnání jsem tedy zahrnul i tyto dvě části do poskytovaného dotazníku. Návratnost dotazníků splnila mé očekávání, kdy zpětnou vazbu neposkytla ani pětina oslovených obcí. Abych mohl posoudit výsledky, dotazník jsem odeslal na více než 300 obcí.

Zhodnocení výzkumu

Nejprve bych se rád zaměřil na část dotazníku s možnými ohroženími obce. Respondenti měli na výběr z 64 možností. V potencionálních zdrojích přírodních byla nejčastěji volenou odpovědí (98%) bouřka, vichřice, větrné smršti a silné větrné poryvy.

S touto událostí se nejspíše setkala každá obec a není divu, že k jejímu četnému výskytu je nejčastěji volenou zároveň s odpovědí přívalové deště, bleskové povodně nebo krupobitím. Předpokládal jsem však, že po nedávných událostech na Jižní Moravě více respondentů zvolí i možnost tornáda. Tato možnost byla zvolena pouze v 27 % případů. Předpokládám, že množství odpovědí spočívalo hlavně v mimořádných událostech, se kterými se obce již setkaly a berou na vědomí jejich závažnost. Dále možnost možného ohrožení nákazou, epidemií nebo pandemií zvolilo 76 % respondentů. Je k zamyšlení, jaká by byla výše odpovědí před pandemií onemocnění způsobeným virem SARS-CoV-2. Druhou oblastí jsou potencionální zdroje technologické, technogenní a enviromentální. V tomto odvětví byla nejčastěji volenou odpovědí lokální požáry (94 %). Zde se opět setkáváme s ohrožením, které má relativně častý výskyt. Oproti tomu, například odpověď velké dopravní nehody, do kterých spadá mimo jiné i pád letadla, zvolilo 47 % respondentů. Myslím si, že i přes daleko menší výskyt této události by si měly obce více uvědomovat tohoto i dalších rizik nebezpečí v tomto odvětví. V poslední oblasti jsou potencionální zdroje ekonomické, politické, společenské a sociální. Nejvíce odpovědí zde mají sociální rizika a nedostatek pitné vody (45 %).

Dále bych se zaměřil na první část dotazníku, která se soustředila na konkrétní dotazy, které jsou zpracovány ve výsledcích bakalářské práce. Nejdříve respondenti uvedli počet obyvatel obce včetně částí obce. Data dále sloužila k základnímu roztržení pro další zpracování výzkumu. Nejvíce odpověděly obce s 0-300 obyvateli (31 %) a nejméně obce s 1000-1500 obyvateli (14 %).

Otázka č. 2 zněla: „*Vykonává starosta obce svou funkci v hlavním pracovním poměru?*“ 75 % respondentů uvedlo, že starosta obce vykonává funkci v hlavním pracovním poměru a 25 %, že starosta obce není zastupitelstvem obce uvolněn. V rámci vlastního výzkumu se ukázalo, že odpovědi na následující otázky v dotazníku nebyly v návaznosti na pracovní poměr starosty značně ovlivněny.

U otázky č. 3 „*Účastní se starosta obce odborných školení v oblasti ochrany obyvatelstva?*“ jsem byl překvapen, že 25 % starostů obcí zkoumaného souboru se školení neúčastní vůbec nebo se spíše neúčastní. Školení v oblasti ochrany obyvatelstva je z mého pohledu jeden z nejdůležitějších zdrojů aktuálních informací v rámci evakuace obyvatel, nouzového přežití a varování. Tyto činnosti má starosta obce za

povinnost organizovat nebo zabezpečovat a pro ochranu obyvatel obce je nezbytné, aby byly provedeny efektivně.

Podobné odpovědi jsou u otázky č. 4 „*Účastní se starosta obce školení v rámci přípravy na řešení mimořádných událostí a krizových situací i v jiných oblastech? Například oblast krizového řízení, HOPKS, civilní nouzové připravenosti, ...*“ U které zvolilo odpověď *Ne* nebo *Spíše ne* přibližně 35 % respondentů. Přes větší časové vytížení starostů obcí si myslím, že i v těchto oblastech by se měli starostové obcí školení účastnit.

Na otázku č. 5 „*Má obec vyčleněné finanční prostředky na řešení mimořádných událostí a krizových situací?*“ odpovědělo 15 % respondentů *Ne*. Tato otázka se týkala především krizových situací, neboť obec má povinnost mít vyčleněné finanční prostředky k zajištění přípravy na krizové situace, účelovou rezervu na řešení krizových situací a odstraňování jejích následků. Chce-li mít obec vyšší úroveň připravenosti na řešení mimořádných a krizových situací, musí využít vlastních zdrojů.

Otázka č. 6 zní „*Má obec zpracovanou dokumentaci obce pro řešení mimořádných událostí a krizových situací?*“ Ukázalo se, že 21 % dotazovaných obcí tuto dokumentaci zpracovanou nemá. V této dokumentaci jsou mimo jiné i popsány konkrétní ohrožení, která mohou v obci nastat. Ohrožení je doplněno o charakteristiku, příčiny, dopady nebo prováděná opatření. Je zřejmé, že pro přípravu na vznik mimořádné události nebo krizové situace je tato dokumentace pro starostu obce značným usnadněním pro provádění potřebných činností. Mezi zpracované mimořádné události v dokumentaci spadá například i respondenty nejčastěji volené možné ohrožení obce, kterým je bouře, vichřice, větrné smrště a silné poryvy.

Další otázkou je „*Pokud ano, jak často je tato dokumentace obce aktualizována?*“ Váže se na předešlou otázku a nejčastěji volená odpověď byla *2-5 let* a druhou *1-2 roky*. Obě odpovědi měly přibližně 40% zastoupení. Aktualizace je důležitá z mého pohledu především v kontaktech a toku informací na úrovni obce nebo u pracovního týmu pro krizové situace – krizového štábu obce. Při vzniku mimořádné události nebo krizové situace by tyto a další údaje měly být aktuální. Někteří respondenti uvedli odpovědi *5-10 let* a *10 a více let*, u kterých si myslím, že aktuálnost dat může být často nepřesná. Také bych rád zmínil, že žádný respondent nezvolil odpověď *Méně než 1 rok*. Přitom

u větších obcí s více obyvateli a více možnými ohroženími obce jsem předpokládal, že budou mít přípravu v tomto ohledu na vyšší úrovni.

Otázka č. 7 „*Je obec schopna v případě mimořádné události nebo krizové situace zřídit krizový štáb obce?*“ mě překvapila v malém počtu zvolených odpovědí *Ne*. Navazující otázka, otázka č. 8 „*Pokud ano, jsou členové krizového štábu předem vyčleněni?*“, již měla vyšší počet respondentů odpovídajících *Ne*. Krizový štáb obce svolává starosta obce jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací a rozsáhlým mimořádným situacím. Složení štábu může být vyobrazeno například v dokumentaci obce pro řešení mimořádných událostí a krizových situací, a je pro starostu obce dalším usnadněním pro řešení mimořádných událostí a krizových situací.

Následující otázka „*Jaké jednotky požární ochrany se nachází v obci a částech obce?*“ je zaměřena na připravenost v oblasti jednotek požární ochrany, přičemž nebyl brán ohled na legislativou danou akceschopnost a vybavenost jednotek. 25 % respondentů uvedlo, že v obci nebo jejích částech nemají žádnou jednotku požární ochrany. Plošné pokrytí jednotkami požární ochrany v dané obci tedy musí zajišťovat jednotka požární ochrany jiné obce. V případě mimořádné události nebo krizové situace, kdy je zapotřebí nasazení více sil a prostředků, je zapotřebí, aby na místě byly i jednotky požární ochrany, které se například budou starat o varování, evakuaci nebo nouzové přežití obyvatelstva. Nedostatek sil a prostředků může vést k ohrožení zdraví a životů obyvatel.

Nejvíce překvapivé odpovědi měla poslední otázka první části dotazníku, která zní: „*Poskytuje obec obyvatelům obce informace nebo školení ve věcech chování a postupů ochrany obyvatelstva a nouzového přežití v případě mimořádné události či krizové situace?*“ U otázky byla zvolena odpověď *Ne*, zároveň s odpovědí *Spíše ne*, v 68 % případů. Přitom legislativa udává obecním úřadu povinnost seznamovat fyzické osoby v obci s ochranou obyvatelstva, případně s krizovými opatřeními. Zároveň obec seznamuje fyzické osoby s charakterem možného ohrožení a připravenými záchrannými a likvidačními pracemi. Obyvatelé obce by zajisté měli znát alespoň základní postupy při vzniku mimořádné události nebo krizové situace. Například rozeznat signál všeobecné výstrahy a požárním poplachem nebo postupy při evakuaci, ukrytí a nouzovém přežití.

Poslední otázka pro respondenty se dělila na dvě části. První zní: „*Přibližně do jaké míry je obec připravena na možná ohrožení obce v rámci preventivních opatření?*“, ve

které respondenti uváděli odpovědi v rozpětí 1-10, přičemž 1 je stanovení, že je obec nepřipravena a 10 plně připravena. Průměr odpovědí je přibližně 6,2 se směrodatnou odchylkou 2,4. U odpovědí se můžeme setkat i s respondenty, kteří uvedli, že obec je v tomto ohledu nepřipravena a také, že je obec plně připravena. Druhá část se liší pouze v rámci přípravy a zní: „*Přibližně do jaké míry je obec připravena na možná ohrožení obce v rámci zmírnění dopadů nebo odvrácení mimořádné události či krizové situace?*“ U této odpovědi je průměr 6 se směrodatnou odchylkou 1,7. U této otázky byli respondenti jednotnější a odpověď 1 a 2 nezvolil žádný z respondentů. Méně však bylo zvoleno odpovědí 9 a 10, tedy, že je obec téměř plně připravena nebo plně.

Tabulka 1 a tabulka 2 se zaměřují na rozdílnost v připravenosti obce z pohledu počtu obyvatel v obci. Pro tento výzkum bylo vybráno 10 obcí s 0-300 obyvateli a 10 obcí s 1500 a více obyvateli. Z tabulek vyplývá rozdílnost připravenosti obcí i přes podobný počet obyvatel v obci. Po celkovém zhodnocení vybraných otázek lze vidět, že obce s 0-300 obyvateli jsou celkově hůře připraveny na vznik mimořádné události nebo krizové situace než obce s 1500 a více obyvateli. Odpověď *Ano* u otázek vybíralo téměř o 20 % více respondentů z obce s více než 1500 obyvateli. Odpovědi zároveň byly stanoveny tak, aby možnost *Ano* představovala připravenost v daném odvětví.

Z výzkumu je patrné, že starostové obcí a orgány obcí jsou připraveni na řešení mimořádných události a krizových situací s rozdílnou úrovní. Tato úroveň je na některých obcích ve zkoumaném souboru značně nízká. V takových případech jsou si respondenti vědomi, vzhledem k vyplněnému dotazníku, že připravenost starosty obce a orgánů obce je nedostatečná. Připravenost by měla být na vyšší úrovni a neměla by se výrazně lišit mezi obcemi. Při výskytu mimořádné události nebo krizové situace ve své odpovědnosti nesou především životy a zdraví obyvatel. Doporučil bych starostům obcí se více účastnit odborných školení v oblasti ochrany obyvatelstva i v dalších oblastech, týkajících se dané problematiky a mít zpracovanou, aktuální dokumentaci obce pro řešení mimořádných událostí a krizových situací. Obecní úřady by se měly více zaměřit na informovanost obyvatel v oblasti ochrany obyvatelstva. Chování obyvatel obce při vzniku mimořádné události nebo krizové situace je často nepředpověditelné a chaotické.

7 Závěr

Příprava obce na řešení mimořádné události a krizové situace byla rozebírána v teoretické části bakalářské práce. Zpracování probíhalo pomocí rešerší právních norem a odborných dokumentů. V úvodu práce byly vymezeny základní důležité pojmy, které jsou hojně používány v problematice řešení a přípravy obce na MU a KS. V další části jsem se zaměřil na obec podle zákona o obcích, definující obec, orgány obce, zvláštní orgány obce a další. Následující část se již soustředila na MU a KS dle příslušných zákonů, které stanovují starostovi obce a orgánům obce konkrétní povinnosti. Tyto zákony byly podrobněji rozepsány v následující části a rozděleny na úkoly orgánů obcí při mimořádné události a úkoly orgánů obcí při krizové situaci. Teoretická část práce byla zakončena opatřeními k zajištění připravenosti obce na řešení MU a KS.

Z teoretické části vyplývá, že obce nesou vysokou zodpovědnost na úseku připravenosti obce na MU a KS, především pak v oblasti ochrany obyvatelstva. Za účelem efektivního provádění úkolů ochrany obyvatelstva mají starosta obce a orgány obce možnost se na tyto činnosti připravit prostřednictvím vzdělávání školením, pomocí příslušných dokumentací a zákonů.

Pro zhodnocení připravenosti obcí na řešení MU a KS jsem stanovil cíl práce: *„Analýza zabezpečení připravenosti starostů a orgánů obcí na řešení mimořádných událostí a krizových situací.“* A hypotézu: *„Starostové a orgány obcí jsou připraveny na řešení mimořádných událostí a krizových situací s rozdílnou úrovní.“* Zpracování výzkumu probíhalo pomocí dotazníkové šetření a následném porovnávání. Zpětnou vazbu v podobě vypracovaného dotazníku poskytly obce, které měli přípravu na řešení MU a KS na vysoké úrovni i na úrovni velmi nízké. Tato příprava se výrazně nerozlišovala v počtu obyvatel obce nebo v možných ohrožení obce. Překvapivé pro mě především bylo, že nadpoloviční většina obcí neposkytuje či spíše neposkytuje informace nebo školení ve věcech chování a postupů ochrany obyvatel obce a nouzového přežití v případě MU nebo KS. Některé obce neplní ani základní povinnosti stanovené zákony. Může to být někdy až nepochopitelné, když vezmeme v potaz, že konání starosty obce a orgánů obce ovlivňuje životy a zdraví obyvatel. Svou přípravu by obce nejen měly mít z právního hlediska kompletní, ale v lepším případě ji rozšiřovat například o častější školení starosty obce nebo mít zpracovanou a aktuální dokumentaci na řešení MU a KS.

V případě, že starosta obce nezvládá základní pravidla rozsáhlého krizového managementu je důležité, aby na obci byl odborně vyškolený pracovník, který by měl v případě naléhavosti nezbytné dovednosti k řešení rozsáhlých MU a KS.

8 Seznam informačních zdrojů

1. *Analýza nebezpečí a rizik*. 2016. [online]. Technická univerzita Ostrava. [cit. 2022-02-05]. Dostupné z: https://www.fbi.vsb.cz/export/sites/fbi/cs/.content/galerie-souboru/U3V/studijni-materialy/U3V_Analyza_nebezpeci_a_rizik.pdf
2. BLAHŮT, J., KLIMEŠ, J., 2011. Příspěvek k české terminologii ve studiu rizik ze svahových deformací. *Geografie*. 116(1). 79-90.
3. BLAŽKOVÁ, K., BUČEK, D., DITTRICH, D., DITTRICHOVÁ, Z., HRUBÁ, A., et al., 2015. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*. MV-GŘ HZS ČR. ISBN 978-80-86466-62-0.
4. BŘÍZA, J., FRÖHLICH, T., HALAŠKA, J., HON, Z., KAVAN, Š., et al., 2014. *Ochrana obyvatelstva v případě krizových situací a mimořádných událostí nevojenského charakteru II. Brno: Tribun. 334 s. ISBN 978-80-263-0724-2*.
5. *Build A Kit*, 2021. [online]. Oficiální stránky vlády USA. [cit. 2022-04-30]. Dostupné z: <https://www.ready.gov/kit>
6. CHANDAN, R., SARKAR, S., ÅBERG, J., KOVORDANYI, R., 2015. The current cyclone early warning systém in Bangladesh: Providers and receivers views. *International journal of disaster risk reduction*. Volume 12. 285-299. ISSN 2212-4209
7. *Control measure – Evacuation and shelter*. 2019. [online]. NFCC. [cit. 2022-04-30]. Dostupné z: <https://www.ukfrs.com/guidance/search/evacuation>
8. *Dokumentace plánu ukrytí školy, objektu a obce*, © 2022. [online]. HZS Moravskoslezského kraje. [cit. 2022-03-22]. Dostupné z: http://www.hzsmsk.cz/sklad/kraoo/publikace/OO_Plan_ukryti.pdf
9. *Evacuation*, 2021. [online]. Oficiální stránky vlády USA. [cit. 2022-04-30]. Dostupné z: <https://www.ready.gov/evacuation>

10. HOLEČEK, J., BINEK, J., GALVASOVÁ, I., CHABIČOVSKÁ, K., SVOBODOVÁ, H., 2009. *Obec a její rozvoj v širších souvislostech*. Brno: GaREP. 74 s. ISBN 978-80-904308-2-2.
11. HORÁK, R., KRČ, M., ONDRUŠ, R., DANIELOVÁ, L., 2004. *Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu*. Praha: Linde. 407 s. ISBN 80-7201-471-4.
12. *Jak vyhodnocovat bezpečnostní hrozby a rizika dnešního světa*. 2005. [online]. Praha: Ústav mezinárodních vztahů. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.obranaastrategie.cz/cs/archiv/rocnik-2004/2-2004/jak-vyhodnocovat-bezpecnostni-hrozby-a-rizika-dnesniho-sveta.html>
13. KÁŇA, P., 2007. *Základy veřejné správy*. 2. vydání. Ostrava: Montanex. 375 s. ISBN 978-80-7225-224-2.
14. *Krizové řízení obce*, 2011. [online]. Oficiální stránky města Jindřichův Hradec. [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.jh.cz/cs/mestsky-urad/krizove-rizeni/krizove-rizeni-obce.html>
15. *Krizový štáb obce*, © 2022. [online]. HZS ČR Olomouckého kraje. [cit. 2022-02-10]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/infomace-pro-obce-krizovy-stab-obce.aspx>
16. *Mapování rizik*. 2010. [online]. Digitální knihovna Univerzity Pardubice. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://dk.upce.cz/handle/10195/37998>
17. *Plán evakuace obyvatelstva*, 2004. [online]. HZS Karlovarského kraje. [cit. 2022-03-22]. Dostupné z: <http://webmap.kr-karlovarsky.cz/pou/prilohy/PlanEVA.pdf>
18. *Povodňové orgány, povodňový plán*, 2018. [online]. HZS ČR. [cit. 2022-03-22]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/soubor/primus-povod-organy-a-plan-pptx.aspx>
19. PROCHÁZKOVÁ, D., 2011. *Analýza a řízení rizik*. Praha: ČVUT. 406 s. ISBN 978-80-01-04841-2.

20. *Průručka pro školení starostů*, 2018. [online]. HZS ČR. [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/soubor/prirucka-pro-skoleni-starostu-2018-doc.aspx>
21. *Rizika a hrozby*, 2014. [online]. Oficiální stránky města Jindřichův Hradec. [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.jh.cz/cs/mestsky-urad/krizove-rizeni/rizika-a-hrozby/>
22. ŘEHÁK, D., PUPÍKOVÁ, J., 2015. *Ukrytí obyvatelstva v České republice*. Ostrava: SPBI. ISBN 978-80-7385-152-1.
23. *Shelter*, 2021. [online]. Oficiální stránky vlády USA. [cit. 2022-04-30]. Dostupné z: <https://www.ready.gov/shelter#>
24. SLÁNSKÁ, P., 2016. *Odpovědnost členů zastupitelstva obce*. Brno. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. Katedra ústavního práva a politologie.
25. *Slovník spisovného jazyka českého*, ©2011. [online]. Ústav pro jazyk český. [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/>
26. ŠENOVSKÝ, M., ADAMEC, V., HANUŠKA, Z., 2007. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vydání. Ostrava: SBPI. 162 s. ISBN 978-80-7385-007-4.
27. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), 2000. [online]. [cit. 2021-12-01] In: *Sbírka zákonů Česká republika*, částka 38, s. 1737-1764. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
28. Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, 1985. [online]. [cit. 2021-12-01] In: *Sbírka zákonů Česká republika*, částka 34, s. 674-691. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
29. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, 2000. [online]. [cit. 2021-12-01] In: *Sbírka zákonů Česká republika*, částka 73, s. 3461-3474. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>

30. Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), 2000. [online]. [cit. 2021-12-01] In: *Sbírka zákonů Česká republika*, částka 73, s. 3475-3487, ISSN 1211-1244. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
31. Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), 2001. [online]. [cit. 2021-12-01] In: *Sbírka zákonů Česká republika*, částka 98, s. 5617-5666. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>

9 Seznam příloh

Příloha 1: Dotazník pro obce

Připravenost obcí na řešení mimořádných událostí a krizových situací

Dobrý den,

jmenuji se Dominik Máška a studuji třetím rokem obor ochrany obyvatelstva na Jihočeské univerzitě. Zpracovávám bakalářskou práci s názvem "Příprava obce na řešení mimořádných událostí a krizových situací." Cílem práce je „Analýza zabezpečení připravenosti starostů a orgánů obcí na řešení mimořádných událostí a krizových situací.“

Rád bych požádal starostu obce, popřípadě jinou kompetentní osobu obce zaměřenou na danou problematiku, o vyplnění krátkého (přibližně 5 minut) dotazníku přiloženého pod textem. Otázky, na které by případně nebyla odpověď, lze přeskočit. Data v dotazníku jsou anonymní a budou vyhodnocena a zpracována do praktické části bakalářské práce, která se soustředí na otázku, do jaké míry a s jakou rozdílností jsou obce připraveny na mimořádné události a krizové situace.

Děkuji za Vaši ochotu, Dominik Máška.

1. Počet obyvatel obce včetně částí obce

- a) 0-300
- b) 300-600
- c) 600-1000
- d) 1000-1500
- e) 1500 a více

2. Vykonává starosta obce svou funkci v hlavním pracovním poměru?

- a) Ano
- b) Ne, není zastupitelstvem uvolněn

- 3. Účastní se starosta obce odborných školení v oblasti ochrany obyvatelstva?**
- a) Ano
 - b) Spíše ano
 - c) Spíše ne
 - d) Ne
- 4. Účastní se starosta obce školení v rámci přípravy na řešení mimořádných událostí a krizových situací i v jiných oblastech? Například oblast krizového řízení, HOPKS, civilní nouzové připravenosti, ...**
- a) Ano
 - b) Spíše ano
 - c) Spíše ne
 - d) Ne
- 5. Má obec vyčleněné finanční prostředky na řešení mimořádných událostí a krizových situací?**
- a) Ano
 - b) Ne
- 6. Má obec zpracovanou dokumentaci obce pro řešení mimořádných událostí a krizových situací?**
- a) Ano
 - b) Ne
- 7. Pokud ano, jak často je tato dokumentace obce aktualizována? Jednou za:**
- a) Méně než 1 rok
 - b) 1-2 roky
 - c) 2-5 let
 - d) 5-10 let
 - e) 10 a více let

8. Je obec schopna v případě mimořádné události nebo krizové situace zřídit krizový štáb obce?

- a) Ano
- b) Ne

9. Pokud ano, jsou členové krizového štábu předem vyčleněni?

- a) Ano
- b) Ne

10. Jaké jednotky požární ochrany se nachází v obci a v částech obce? (možnost více odpovědí)

- a) Jednotka požární ochrany kategorie 2
- b) Jednotka požární ochrany kategorie 3
- c) Jednotka požární ochrany kategorie 5
- d) Žádné

11. Poskytuje obec obyvatelům obce informace nebo školení ve věcech chování a postupů ochrany obyvatel obce a nouzového přežití v případě mimořádné události či krizové situace?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne

12. Mohou orgány obce vyhodnotit možná ohrožení obce? (možnost více odpovědí)

Potencionální zdroje – přírodní

- Lavinový splaz, sněhové laviny
- Prachové, pískové bouře, eolická eroze
- Bahnotoky a úlomtoky (mury), pískotoky, sněhokamenité laviny
- Tornáda, downbursty, microbursty
- Blesky, elektrické jevy v atmosféře
- Rozsáhlé lesní požáry

- Silné mrazy
- Námrazy a náledí
- Povodně a záplavy
- Sněhové kalamity, závěje
- Krupobití
- Přívalové deště, bleskové povodně
- Svahové pohyby (sesuvy půdy a skal, mury)
- Zdravotní rizika populace
- Epifytie
- Seizmická činnost
- Epizootie (hromadná nákaza zvířat)
- Vysychání vodních toků, snižování (snížení) hladiny spodních vod
- Dlouhotrvající vedra a sucha
- Nákazy, epidemie, pandemie
- Bouře, vichřice, větrné smrště, silné větrné poryvy
- Žádné z uvedených

Potencionální zdroje – technologické, technogenní, enviromentální

- Požáry lokální
- Požáry velkoplošné
- Závažné havárie – únik nebezpečných látek
- Radiační havárie
- Exploze, výbuchy
- Velké dopravní nehody (silnice, železnice, pád letadla)
- Havárie zdrojů energií (elektrický proud, teplo)
- Havárie vysokonapětového elektrického vedení, havárie plynovodů
- Narušení hrází vodních přehrad a hrází rybníků, vodních nádrží, protipovodňových hrází
- Destrukce vícepodlažních budov, výškových konstrukcí

- Destrukce komunikací, železnic, mostů, tunelů
- Narušení, zhroucení radiokomunikačních systémů
- Narušení, zhroucení počítačových sítí, poštovních služeb
- Nedostatek zdrojů vody a pitné vody
- Kontaminace a zamoření ovzduší
- Kontaminace a zamoření vody
- Kontaminace a zamoření půdy
- Ukládání odpadů, skládky odpadů
- Skládky nebezpečného odpadu
- Žádné z uvedených

Potencionální zdroje – ekonomické, politické, společenské, sociální

- Narušení, nezajištění základních funkcí státu
- Poškození, nefunkčnost kritické infrastruktury
- Ekonomická rizika
- Finanční rizika
- Sociální rizika
- Narušení dodavatelských a výrobních kapacit
- Narušení rovnováhy mezi výrobou a spotřebou
- Nedostatek pitné vody
- Nedostatek potravin, hladomory
- Nezajištění základních životních potřeb (bezpečnost, ochrana, ubytování, vzdělávání, lékařská a zdravotní péče, sociální pomoc, péče a služby)
- Ekologické, ekonomické, občanské, politické, národnostní, etnické, rasové, náboženské protesty a nepokoje
- Hladomor, chudoba
- Krize ekonomické, energetické, informační, technologické, politické, sociální, národnostní, etnické, rasové, náboženské
- Sociální nestabilita, nezaměstnanost
- Přelidnění

- Stávky
- Extrémismus
- Migrace a migrační vlny
- Fámy, panika, chaos, rabování
- Nezajištění výkonu veřejné správy (státní správy a samosprávy)
- Kriminalita, zhářství
- Narušování zákonnosti velkého rozsahu
- Organizovaná trestná činnost
- Terorismus
- CBRN terorismus (použití chemických, biologických, radioaktivních a jaderných látek)
- Žádné z uvedených

13. Přibližně do jaké míry je obec připravena na možná ohrožení obce v rámci preventivních opatření? (např. dokumentací obce na řešení mimořádných událostí a krizových situací)

Nepřipravena 1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 6 – 7 – 8 – 9 – 10 Plně připravena

14. Přibližně do jaké míry je obec připravena na možná ohrožení obce v rámci zmírnění dopadů nebo odvrácení mimořádné události či krizové situace? (např. vlastními silami a prostředky)

Nepřipravena 1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 6 – 7 – 8 – 9 – 10 Plně připravena

10 Seznam obrázků a tabulek

Obrázek 1 Počet obyvatel obce včetně částí obce (k otázce č. 1).....	35
Obrázek 2 Pracovní poměr starosty obce (k otázce č. 2).....	36
Obrázek 3 Účast starosty obce na odborných školení (k otázce č. 3).....	37
Obrázek 4 Účast starosty obce na dalších odborných školení (k otázce č. 4)	38
Obrázek 5 Vyčleněné finanční prostředky obce (k otázce č. 5)	39
Obrázek 6 Dokumentace obce pro řešení MU a KS (k otázce č. 6)	40
Obrázek 7 Aktualizace dokumentace obce (k otázce č. 7)	41
Obrázek 8 Zřízení krizového štábu obce (k otázce č. 8).....	42
Obrázek 9 Vyčlenění členů krizového štábu (k otázce č. 9).....	43
Obrázek 10 Poskytování informací občanům (k otázce č. 10)	44
Obrázek 11 Jednotky požární ochrany (k otázce č. 11).....	45
Obrázek 12 Možná ohrožení obce (k otázce č. 12).....	46
Obrázek 13 Míra připravenosti obce 1 (k otázce č. 13).....	47
Obrázek 14 Míra připravenosti obce 2 (k otázce č. 14).....	48
Tabulka 1 Obce s 0-300 obyvateli	49
Tabulka 2 Obce s 1500 a více obyvateli	50

11 Seznam zkratek

MU	mimořádná událost
KS	krizová situace
IZS	integrovaný záchranný systém
Jednotka SDHO	Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce
Krizový zákon	Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)
Zákon o obcích	Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)
Zákon o IZS	Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů